

Τὸ Μητροπολιτικὸν Ζήτημα τῆς Χαλκηδόνος (Μάρτιος-Ἰούνιος 1910): ὕστεραι ἐπιβιώσεις τοῦ Γεροντισμοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος

Σεβ. Μητροπολίτου Σελευκείας
κ. Θεοδώρου (Μεϊμάρη)*

Περὶ τὰ τέλη τῆς δευτέρας πατριαρχίας (1901-1912) τοῦ Ἰωακείμ Γ¹

* Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Θεόδωρος (Μεϊμάρης) εἶναι Καθηγητὴς στὴν Πατριαρχικὴ Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Κρήτης.

1. Ὁ κατὰ κόσμον Χρῆστος Δεβετζῆς ἢ Δημητριάδης (1834-1912), ἐκ Βαφειχωρίου Βοσπόρου, ἐξελέγη Μητροπολίτης Βάρνης (1864), μετατεθεὶς τὸ 1874 εἰς τὴν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης. Τὸ 1878 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, παραιτηθεὶς τὸ 1884 λόγῳ τοῦ Προνομιακοῦ Ζητήματος. Τὸ 1901 ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον μέχρι τῆς ἐκδημίας αὐτοῦ τὸ 1912, ταφεὶς ἐν τῷ Κοιμητηρίῳ τοῦ Βαλουκλῆ. Βλ. Ἀθ. Γριτσόπουλος, «Ἰωακείμ ὁ Γ', Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (1878-1884, 1901-1912)», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. ΣΤ', Ἀθῆναι 1965, σσ. 1102-1104. Πρβλ. Δ. Μαυρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ σελίδες. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ 1878-1949*, Ἐν Ἀθῆναις 1960, σσ. 7-63· Σ. Ανεστίδης, «Ἰωακείμ Γ': Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1878-1884, 1901-1912)», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 6 (1986-1987), σσ. 391-411· *Οἱ Πατριάρχες τοῦ Γένους. Ἀπὸ τὴν Ἄλωση τῆς Πόλης ἕως σήμερα*, ἐκδ. Ἐκκλησιαστικὴ Βιβλιοθήκη Ἱεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Βόλος 1995, σσ. 123-126· Ἀπ. Γλαβίνας, «Ἐπιστολὲς ἀφοσίωσης πρὸς τὸν Πατριάρχη Ἰωακείμ Γ'», στό: *Ἀνθηφόρος Μητροπολίτου Δέρκων Κωνσταντίνου: πεντηκονταετία προσφοράς στὴν Ἐκκλησίαν 1950-2000*, ἐκδ. Συνδέσμου τῶν ἐν Ἀθῆναις Μεγαλοσχιολιτῶν, Ἀθῆνα 2001, σσ. 199-201· Β. Σταυρίδης, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι: 1860-σήμερον, Ἱστορία καὶ κείμενα*, ἐκδ. Ἀφοὶ Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη ²2004, σσ. 228-307· Χρ. Καλαϊτζῆς (Μητρο. Μύρων), *Γεγονότα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν δύο πατριαρχιῶν τοῦ Ἰωακείμ Γ'. Τριακονταετὴς περίοδος 1880-1912*, ἐκδ. Ἱ. Μητροπόλεως Μύρων 3, 2005· Ἱ. Σοκόλοφ, *Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα*, ἐκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2011, σσ. 669-681· Θ. Ἱ. Δαρδαβέσης (ἐπιμ.), *Πρακτικὰ Συνεδρίου Ἰωακείμ Γ' ὁ Μεγαλοπρεπής, ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ ἐποχὴ του*, ἐκδ. Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Ἄνδρῶν Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2012· Ἄν. Νανάκης, (Μητρο. Ἀρκαλοχωρίου), *Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο στὴν ὕστερη Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, ἐκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013, σσ. 25-73· ὁ ἴδιος,

τοῦ Μεγαλοπρεποῦς θὰ ἀνακύψει εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι διακεκριμένην Ἐπαρχίαν τοῦ Θρόνου² σοβαρὸν ζήτημα, ποῦ θὰ κλονίσει τὰς σχέσεις τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Γερροντικῆς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος Γερμανοῦ Καβακοπούλου³ καὶ μέρους τοῦ ποιμνίου του, γεγονόςς τὸ ὁποῖον θὰ ἀποτελέσει ἀντικείμενον ποιμαντικῆς φροντίδος διὰ τὴν ἐξομάλυνσιν τῆς ἐκρύθμου καταστάσεως ἀπὸ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀνάδυσις μάλιστα τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ζητήματος θὰ λάβει χώραν κατὰ τὰς ἀπαρχὰς τῆς εἴς συνοδικῆς θητείας τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου⁴, δεκατρία ἔτη μετὰ τὴν τελευταίαν παρουσίαν τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου εἰς τὰ συνοδικὰ ἔδρανα ἐπὶ Πατριάρχου Ἀνθίμου Ζ⁵, καθὼς ὁ Ἰωα-

Ἀπὸ τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐθναρχία στὸ Ἔθνος. Πτυχῆς σχέσεων Ἐκκλησίας-Πολιτείας στὸν 20ὸ αἰῶνα, ἐκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2017, σσ. 47-65· ὁ ἴδιος, «Ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ΄ ὁ Μεγαλοπρεπής», στό: Ἀθ. Ε. Καραθανάσης (ἐπιμ.), Ἐπιστημονικὸν Συμπόσιον: Χριστιανικὴ Μακεδονία, Δημήτρια ΚΖ, ἐκδ. Ἱεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης & Ἰδρύματος Ἐθνικοῦ καὶ Θρησκευτικοῦ Προβληματισμοῦ, Θεσσαλονίκη 1994.

2. Περί τῆς ἱστορίας τῆς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος βλ. ἐνδεικτικῶς: Β. Σταυρίδης, *Αἱ Μητροπόλεις Χαλκηδόνος, Δέρκων καὶ Πριγκηποννήσων. Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον*, ἐκδ. Ἀφοὶ Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1991, σσ. 5-141· ὁ ἴδιος, *Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*, ἐκδ. Ἀφοὶ Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1996, σσ. 139-161, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

3. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γερμανὸς Ε΄, τοῦπίκλιν Καβακόπουλος ἢ Καββακόπουλος (1835-1920), γεννηθεὶς ἐν Μπαλατᾶ Φαναρίου τὸ 1835, διετέλεσε Μητροπολίτης Κῶου (1867), Ρόδου (1876-1888), Ἡρακλείας (1888-1897) καὶ Χαλκηδόνος (1897-1913), ὅτε καὶ ἐξελέγη εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἐπικρατήσας τοῦ Ἀμασειᾶς Γερμανοῦ Καραβαγγέλη, τοῦ καὶ Τοποτηρητοῦ, καὶ τοῦ Ἀδριανουπόλεως Πολυκάρπου καὶ ἐπατριάρχευσεν ἐπὶ μίαν πενταετίαν, ἕως ὅτου κατὰ τὸ 1918 ἠναγκάσθη εἰς παραίτησιν. Ἐκοιμήθη τὸ 1920. Βλ. Δ. Μαυρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ σελίδες...*, ὁ.π., σσ. 64-96· Β. Σταυρίδης, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι...*, ὁ.π., σσ. 448-465.

4. Ὁ Γερμανὸς Καβακόπουλος, πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον (1913-1918), ἐξήσκησε πεντάκις συνοδικὰ καθήκοντα: α) ὡς Μητροπολίτης Κῶου ἐκλήθη τὸ ἀ΄ ἀριστίνδην συνοδικὸς (Μάρτιος 1874-Φεβρουάριος 1876) κατὰ τὴν β΄ πατριαρχίαν τοῦ Ἰωακείμ Β΄, β) ὡς Μητροπολίτης Ρόδου, κατὰ τὴν περίοδον 1886-1888, ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν Ἰωακείμ Δ΄ καὶ Διονυσίου Ε΄, γ) ὡς Μητροπολίτης Ἡρακλείας ἐκλήθη τὸ β΄ ἀριστίνδην συνοδικὸς (1890-1894) κατὰ τὰς πατριαρχίας Διονυσίου Ε΄ καὶ Νεοφύτου Η΄, δ) ἀρχικῶς ὡς Μητροπολίτης Ἡρακλείας καὶ μετέπειτα ὡς Χαλκηδόνος (1896-φθινόπωρο 1897) ἐπὶ Πατριάρχου Ἀνθίμου Ζ΄ καὶ ε) ὡς Μητροπολίτης Χαλκηδόνος (1910-1912) ἐπὶ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ΄, τὸν ὁποῖον καὶ διεδέχθη. Βλ. Β. Σταυρίδης, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι...*, ὁ.π., σσ. 449-454.

5. Ὁ κατὰ κόσμον Ἄγγελος Τσάτσος (1832-1913) ἐκ τῆς κώμης Πλησιβίτσα τῆς Ἐπαρχίας Φιλιππῶν τῆς Ἠπείρου ὁρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς

κειμ Γ' κατά την περίοδον 1905-1909, λόγω και τοῦ κατὰ τὸ 1904 ἐκσπάσαντος σοβαρωτάτου «Ζητήματος τῶν Ὀκτώ (8) Συνοδικῶν»⁶, τὸ ὁποῖον ὑπεδαύλιζεν, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἐφέσου Ἰωακείμ Εὐθυβούλη⁷, καὶ ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς με ἐστόχον τὴν ἀλλαξοπατριαρχίαν, προέκρινε

Χάλκης (1861), διετέλεσε Καθηγητὴς τῆς ἐν Ἰωαννίνοις Ζωσιμαίας Σχολῆς. Ἐξελέγη τὸ μὲν 1869 Ἐπίσκοπος Παραμυθίας, τὸ δὲ 1877 Μητροπολίτης Αἴνου, ἐνῶ τὸ 1888 κατεστάθη Μητροπολίτης Ἀγχιάλου, μὴ ἀποδεχθεὶς τὴν ἐκλογὴν. Τὸ μὲν 1893 ἐξελέγη Μητροπολίτης Κορυτσᾶς, τὸ δὲ 1894 Μητροπολίτης Λέρου. Τὸ 1895 ἀνήλθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἐπικρατήσας τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ Γ', ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τὸ 1897, ἰδιωτεύσας ἔκτοτε ἐν Σισλίῃ ἕως καὶ τῆς ἐκδημίας του. Βλ. Δ. Μαυρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ σελίδες...*, ὅ.π., σσ. 27-31· Β. Σταυριδῆς, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι...*, ὅ.π., σσ. 389-403.

6. Κατὰ τὸ 1904 θὰ ἀνακύψει τὸ «Ζήτημα τῶν Ὀκτώ (8) Συνοδικῶν», τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιλυθεῖ με τὴν ἐπικράτησιν τῶν πατριαρχικῶν ἀπόψεων καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν περι ὧν ὁ λόγος ἀντιφρονούντων Συνοδικῶν διὰ νέων, βάσει τοῦ Συνταγματίου, καὶ ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων, τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου. Ὅταν ἐτέθη ἐκ μέρους τῶν ὑπὸ αὐστριακὴν κατοχὴν τελούντων ὀρθοδόξων πληθυσμῶν τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης τὸ ζήτημα τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ὑπογραφείσης Συμβάσεως ὡς πρὸς τὸ σκέλος τῆς ἐκλογῆς τῶν ποιμεναρχῶν αὐτοῦ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἄνευ τῆς προβλεπομένης μεσολαβήσεως τῶν αὐστριακῶν ἀρχῶν, ὁ μὲν Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ Γ' θὰ ἀπορρίψει τὴν αἴτησιν, ἐνῶ ὁ Ἐφέσου Ἰωακείμ Εὐθυβούλης, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὀκτῶ Συνοδικῶν, θὰ ἐνστερνισθεῖ τὸ αἴτημα καὶ θὰ πρωτοστατήσῃ εἰς τὴν δημιουργίαν ἀγεφυρώτου χάσματος μεταξὺ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, ἐπὶ σκοπῶ ὅπως δημιουργηθῇ πατριαρχικὸν ζήτημα δι' ἀνατροπῆς τοῦ Ἰωακείμ Γ'. Συνεπεία τῆς δημιουργηθείσης κρίσεως καὶ τῆς ἀναστολῆς τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν ἐπὶ δεκάμηνον, θὰ δημιουργηθεῖ ἔκρυθμος κατάστασις λόγω τῆς συσκέψεως τῶν περι ὧν ὁ λόγος Συνοδικῶν «ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου, οὐχὶ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, δικαιούμενοι εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἐκτὸς τῶν Πατριαρχείων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὡς ἄνω Ἱεράρχου, θεωρηθείσης, καὶ δικαίως, τῆς τοιαύτης συσκέψεως ὡς παρασυναγωγῆς». Δ. Μαυρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ σελίδες...*, ὅ.π., σ. 52.

7. Ὁ Ἰωακείμ Εὐθυβούλης (1855-1920) ἐτέλει κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Β' (1860-1863, 1873-1878), ὑπηρετήσας τὸν διάδοχόν του, Ἰωακείμ Γ', ἐκ τῶν θέσεων τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου καὶ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου. Διετέλεσε Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως (1884-1889), Γέρον Χαλκηδόνος (1889-1897) καὶ Γέρον Ἐφέσου (1897-1920). Διεκρίθη διὰ τὰς διοικητικὰς αὐτοῦ ἰκανότητας, τὸ πατριωτικὸν αὐτοῦ φρόνημα, τὴν μετὰ ζήλου φροντίδα διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τὴν μετὰ σθένους ἀντίστασιν αὐτοῦ ἔναντι τῆς καταδιώξεως τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ στοιχείου ἐκ τῆς μικρασιατικῆς ἐπικρατείας. Βλ. Ν. Α. Φορόπουλος, «Ἰωακείμ. Ὁ Εὐθυβούλης (1855-1920)», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. ΣΤ', Ἀθῆναι 1965, σσ. 1107-1108.

τὴν κατ' ἔτος προβλεπομένην κατὰ τὸ ἥμισυ ἀνασυγκρότησιν τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προβλεπομένων παρὰ τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν*⁸ διὰ τῆς περιοδικῆς καὶ ἐπὶ διετεῖ θητείας κλήσεως ὡς συνοδικῶν παρέδρων πάντων τῶν Μητροπολιτῶν συμφώνως πρὸς τὸ Συνταγματικόν τοῦ Θρόνου⁹, ἀλλὰ βάσει τῆς συγκροτήσεως ἀριστίνδην κατὰ πατριαρχικὴν ἐπιλογὴν συνόδου.

Εἶναι δὲ ὅλως χαρακτηριστικὸν τὸ ὅτι ἡ ἐπάνοδος τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ εἰς τὰ συνοδικὰ ἔδρανα συνεδέθη μὲ τὸ ἐξ ἴσου σοβαρὸν «Ζήτημα τῶν Ἐνδεκα (11) Συνοδικῶν»¹⁰, οἱ ὅποιοι ἀντετάχθησαν σθεναρῶς καὶ ὁμοθυμαδὸν εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Ἰωακείμ Γ', ὅπως ἀποκλεισθῇ τῶν συνοδικῶν καθηκόντων ὁ προσωπικὸς τοῦ ἀντίπαλος καὶ ἡγήτωρ τῆς ἀντιωακειμικῆς πτέρυγος Γερμανὸς Καβακόπουλος, καὶ ἐπέμενον διὰ πρωτοφανοῦς πλειονοψηφίας καὶ συντετονισμένης ἐπιχειρηματολογίας εἰς τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ Συνταγματίου¹¹.

8. Βλ. σχετικῶς Ἰ. Σοκόλοφ, *Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα*, ὁ.π., σσ. 715-820· Χρ. Καλαϊτζῆς (Μητρ. Μύρων), *Καὶ ὁ λόγος περὶ Κανονισμῶν. Βυζαντινὰ κατάλοιπα, Βυζαντινὲς ἐπιβιώσεις*, τόμ. Α', ἐκδ. Ἰ. Μητροπόλεως Μύρων & Ἰ. Μ. Μ. Βατοπαιδίου, Κωνσταντινούπολις 2019, σσ. 97-150.

9. Τὰ περὶ συγκροτήσεως τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου διαλαμβάνονται ἐν τῷ Γ' Κανονισμῷ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Κανονισμὸς Τρίτος περὶ τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν». Βλ. Χρ. Καλαϊτζῆς, *Καὶ ὁ λόγος περὶ Κανονισμῶν*, ὁ.π., σσ. 119-129.

10. Δ. Μαυρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ σελίδες...*, ὁ.π., σσ. 53-55. Τυγχάνει ζητούμενον διατὶ τὸ ἀνακύψαν ζήτημα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου κατὰ τὸ 1910 ἐχαρακτηρίσθη ὡς τὸ «Ζήτημα τῶν Ἐνδεκα (11) Συνοδικῶν», δεδομένου ὅτι καὶ τὰ δώδεκα μέλη τῆς Συνόδου (Νικομηδείας Φιλόθεος, Νικαίας Ἰερώνυμος, Πισιδίας Κωνσταντῖνος, Διδυμοτείχου Φιλάρετος, Ἀγκύρας Σωφρόνιος, Σάμου Κωνσταντῖνος, Σωζοαγαθουπόλεως Δωρόθεος, Ξάνθης Ἰωακείμ, Ἐλασσῶνος Πολύκαρπος, Προικονήσου Σωφρόνιος, Ἡλιουπόλεως Ταράσιος καὶ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀνθιμος), κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 12ης Ἰανουαρίου 1910, ὁμοθυμαδὸν ἐτάχθησαν ἐναντίον τῶν ἀπόψεων τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ'. Πατριαρχικὸν Ἀρχιεπισκοπικόν (Π.Α.), *Συνοδικὰ Πρακτικά*. Κώδιξ Β' 58, § 21 (12 Ἰανουαρίου 1910), 14-18.

11. Τὸ πλέον πρόσφατον καὶ ἀνανεωμένον πρὸς τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν ζήτημα Συνταγματικόν τοῦ Θρόνου τυγχάνει τὸ κατὰ τὸ 1902 ἐκδοθέν. Βλ. *Τὸ ἐν χρήσει Συνταγματικόν τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων μετὰ καταλόγου τῶν Ἐξαρχιῶν, ἱερῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν καὶ περιληπτικῶν Συνταγματίου τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν Θρόνων καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου*, ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1902.

Ὁ πρωταγωνιστικὸς ρόλος τοῦ πρώτου τῆ τάξει συνοδικοῦ παρέδρου Γέροντος Μητροπολίτου Νικομηδείας Φιλοθέου¹², διαδραματίσαντος καθοριστικὸν παρὰ τῷ πλευρῷ τοῦ Ἰωακείμ Γ' ρόλον καὶ κατὰ τὸ Ἐφesiaκὸν ἢ Κυδωνιακὸν Μητροπολιτικὸν Ζήτημα (1905-1908)¹³, καταγράφεται εἰς τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 12ης Ἰανουαρίου 1910, ἔνθα, ἂν καὶ ἀναγνωρίζεται τὸ πατριαρχικὸν δικαίωμα διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἀριστίνδην, γίνεται ἔκκλησις τῆ Α. Θ. Παναγιότητι «ν' ἀγαθυνθῆ καὶ μεγαλοψυχίῃ καὶ πάλιν ὥστε νὰ φανῆ πολὺ ἀνωτέρα τῶν χθαμαλῶν καὶ ἄλλων διαφόρων λόγων, οἵτινες προτείνονται διὰ τὴν ἀριστίνδην συγκρότησιν τῆς Ἱ. Συνόδου»¹⁴. Σημαντικὴ ἐπίσης τυγχάνει καὶ ἡ παρέμβασις τοῦ Σάμου Κωνσταντίνου¹⁵, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ καθησυχάσῃ τὴν πατριαρχικὴν ἀνησυχίαν σχετικῶς πρὸς τὴν δρᾶσιν τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, θὰ ἐπισημάνει ὅτι οὐδεὶς συνοδικὸς ἀπὸ μόνος του δύναται νὰ παρασύρῃ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐναντίον τοῦ Πατριάρχου, καθὼς καὶ ὅτι διὰ τῆς ἐκφράσεως φόβων περὶ ἐνδεχομένης

12. Ὁ κατὰ κόσμον Θεόδωρος Βρυέννιος (1833-1917), γόνος τῶν Ταταούλων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετεξέπαιδευθῆ εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Λειψίας, τοῦ Βερολίνου καὶ τοῦ Μονάχου. Διετέλεσε Καθηγητὴς καὶ Σχολάρχης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἐνῶ συνέβαλε σημαντικῶς εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Μεγάλης Συνόδου τοῦ 1872 πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ βουλγαρικοῦ σχίσματος. Ἐξελέγη Μητροπολίτης Σερρών (1875-1877) καὶ Γέρον Νικομηδείας (1877-1910). Ἐκοιμήθη τὸ 1917 καὶ ἐτάφη εἰς τὸν περίβολον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης. Βλ. Β. Σταυρίδης, «Φιλόθεος, Ὁ Βρυέννιος. Μητροπολίτης Νικομηδείας», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. ΙΑ', Ἀθῆναι 1967, σσ. 1127-1129.

13. Θ. Μείμαρης (Μ. Πρωτοσύγκελλος, νῦν Μητρ. Σελευκείας.), *Ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Γερροντικῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου. Τὸ Ἐφesiaκὸν ἢ Κυδωνιακὸν Μητροπολιτικὸν Ζήτημα (1905-1908)*, ἐκδ. Κ. & Μ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2023.

14. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 21 (12 Ἰανουαρίου 1910), 15. Σημειωτέον ὅτι οἱ Μητροπολίται Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἄνθιμος, Διδυμοτεῖχος Φιλάρετος, Σωζοπόλεως Δωρόθεος καὶ Ἐλασσῶνος Πολύκαρπος, κατὰ τὴν λακωνικὴν τοποθέτησιν των, ἐποίησαν ἀπλῶς καὶ μόνον μνειάν εἰς τὴν τοποθέτησιν τοῦ Νικομηδείας Φιλοθέου διὰ νὰ ἐκφράσουν τὴν πρὸς τὸν τελευταῖον σύμφωνον γνώμην των ὑπὲρ τῆς συγκροτήσεως τοῦ συνοδικοῦ σώματος βάσει τῶν ὑπὸ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν προβλεπομένων.

15. Ὁ Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης (1857-1926), ἐκ Νέου Καρλοβασίου τῆς Σάμου ὀρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1884) καὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τῆς Γενεύης (1893), διετέλεσε Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης. Τὸ 1897 διωρίσθη Νομικὸς Σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων, τὸ δὲ 1903 ἐξελέγη Μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας. Βλ. Εὐγ. Κωσταρίδης, *Ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. Αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἔθνος κατὰ τὴν λήξαν ἐκατονταετηρίδα 1821-1921*, Ἐν Ἀθήναις 1921, ἐκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2020, σσ. 473-474.

ἐπὶ συνόδου ἀσυνέτου συμπεριφορᾶς τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ δίδεται εἰς τὰ πρόσωπα περισσοτέρα τῆς δεούσης σημασία¹⁶.

Ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος, μετὰ καὶ ἀπὸ τὴν ρητὴν διαφωνίαν τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' πρὸς τὴν παμφηφει συνοδικὴν γνώμην περὶ τοῦ ἐπιβεβλημένου τῆς συνοδικῆς ἀνασυγκροτήσεως βάσει τῶν ὑπὸ τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν* προβλεπομένων καὶ τὴν δῆλωσιν τῆς προθέσεώς του, παρὰ τὴν ἔκκλησιν τοῦ Ξάνθης Ἰωακείμ¹⁷ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν¹⁸ καὶ τὴν διαβεβαίωσίν του ὅτι οἱ συνοδικοὶ δὲν θὰ ἠνείχοντο νὰ ἀκούσωσι περὶ πατριαρχικῆς κρίσεως¹⁹, νὰ ἀποχωρήσῃ ἐκ τοῦ συνοδικοῦ βουλευτηρίου, θὰ ἀποφασίσῃ²⁰, μειονοψηφούντος τοῦ Πατριάρχου, τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων συνοδικῶν κατὰ τὸ Συνταγματικὸν διὰ τῆς κλήσεως, πλὴν τῶν Μυτιλήνης Κυρίλλου²¹

16. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 21 (12 Ἰανουαρίου 1910), 16.

17. Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦπίκλην Σγουρός (1864-1912), με καταγωγὴν ἐκ Χίου, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἐξελέγη ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλων Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης τὸ 1890, ἐνῶ τὸ μὲν 1891 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Ξάνθης, τὸ δὲ 1910 εἰς τὴν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης. Ἐκοιμήθη τὸ 1912. Βλ. Ν. Α. Φορόπουλος, «Ἰωακείμ. Ὁ Σγουρός», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. ΣΤ', Ἀθῆναι 1965, στ. 1106-1107.

18. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐν λόγῳ συνοδικῆς ἀποφάσεως θὰ λάβει σάρκα καὶ ὅστα διὰ τοῦ ἀπὸ 5ης Μαρτίου 1910 πατριαρχικοῦ γράμματος πρὸς τοὺς νέους συνοδικοὺς παρέδρους, ἐν οἷς καὶ ὁ Χαλκηδόνος Γερμανός. Βλ. Πατριαρχικὸν Ἀρχειοφυλάκιον (Π. Α.), *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κῶδιξ Α' 84, ἀριθμ. πρωτ. 1620 (5 Μαρτίου 1910), 36-37. Τὸ ἀπὸ 10ης Μαρτίου 1910 ἀπαντητικὸν γράμμα τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, δι' οὗ ἀποδέχεται τὴν πρόσκλησιν, ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 11ης Μαρτίου 1910. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 9 (11 Μαρτίου 1910), 81. Πρὸβλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 1892 (10 Μαρτίου 1910), 375.

19. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 21 (12 Ἰανουαρίου 1910), 17.

20. Ὁ.π.

21. Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦπίκλην Μουμτζῆς (1867-1925), ἐγεννήθη εἰς Σινώπην τὸ 1867 καὶ ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1889. Διετέλεσεν Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀπὸ τὸ 1893, ἐνῶ τὸ 1897 ὑπηρέτησε παραλλήλως ὡς Τοποτηρητὴς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας. Ἐξελέγη τὸ 1897 Μητροπολίτης Μυτιλήνης, ἐνῶ τὸ 1925 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Φιλαδελφείας. Ἐκοιμήθη ἐν Μυτιλήνῃ τὸ 1925. Βλ. Εὐγ. Κωσταρίδης, *Ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία...*, ὁ.π., σσ. 457-458. Περὶ τῆς ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς τοῦ Μυτιλήνης Κυρίλλου εἰς Κυδωνίας, βλ. Θ. Μεϊμάρης, *Ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Γεροντικῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου...*, ὁ.π., σσ. 164-170.

καὶ Κολωνίας Πολυκάρπου²², καὶ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ Καβακοπούλου ὡς νέου συνοδικοῦ παρῆδρου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Νικομηδείας Φιλοθέου, μετὰ τῆς ὑποσημειώσεως ὅτι ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς θὰ μετέσχεν εἰς τὴν σύνοδον ὡς δεύτερος τῇ τάξει μετὰ τὸν Νικαίας Ἰερώνυμον²³, ὁ ὁποῖος ὥσπτόσον τὴν 29ην Μαρτίου 1910 ἐξεδήμησε καὶ εἰς τὴν θέσιν του ἐκλήθη ὁ Δέρκων Καλλίνικος²⁴, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς νὰ καταστῇ αὐτομάτως πρῶτος τῇ τάξει τῶν συνοδικῶν παρῆδρων.

Προοίμιον τῆς ἐκσπάσεως κρίσεως εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος καὶ μέρους τοῦ ποιμνίου του δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀπὸ 26ης Φεβρουαρίου 1910 ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Χαλκηδόνος, φέρουσα δεκαεπτὰ ὑπογραφάς, προεξάρχοντος τοῦ Σ. Πασχαλίδου, δι' ἧς διεκτραγωδεῖται ἡ, ὡς λέγεται, οἰκτρὰ κατάστασις «εἰς ἣν περιήλθον ἐν γένει τὰ Ἐκπαιδευτικὰ καὶ Ἐκκλησιαστικὰ πράγματα οὐ μόνον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τῆς μεγάλης Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ τούτου τοῦ Μητροπολίτου Γερμανοῦ, ὅστις διὰ τοῦ σατραπισμοῦ καὶ τῆς αὐθαιρεσίας του, καταπνίξας τὰ ἀπαράγραπτα δικαιώματα τοῦ κυριάρχου λαοῦ καὶ καταχρώμενος καὶ τῆς ἐπαρχιακῆς περιουσίας, περιήγαγε τὴν ἐπαρχίαν Χαλκηδόνος εἰς ὁ λυπηρὸν σημεῖον σήμερον εὐρίσκεται»²⁵. Ἐν αὐτῇ, πέραν τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὴν ἐκτύπωσιν δύο φυλλαδίων σχετικῶς πρὸς τὰς ἀτασθαλίαις τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, προτείνεται παρὰ τῆς ἐπιστελλούσης Κοινότητος

22. Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦπίκλιν Ψωμιάδης (1864-1935), ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, τὸ 1899 ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Κολωνίας, τὸ δὲ 1911 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Νεοκαισαρείας. Μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Ξάνθης. Βλ. Ν. Α. Φορόπουλος, «Πολύκαρπος, Ὁ Ψωμιάδης», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια*, τόμ. Γ', Ἀθῆναι 1966, στ. 533-534.

23. Ὁ κατὰ κόσμον Ἰωάννης Γοργίας ἢ Γιούργας (1837-1910), ἐκ Χίου ὀρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Χάλκης (1858), ἐξελέγη ἀπὸ Μεγάλων Ἀρχιδιακόνων Μητροπολίτης Μαρωνείας τὸ 1877, μετατεθεὶς τὸ 1885 εἰς τὴν Μητρόπολιν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης. Τὸ μὲν 1890 ἐξελέγη Μητροπολίτης Νικαίας, τὸ δὲ 1897 Μητροπολίτης Ἡρακλείας, ἐνῶ τὸ 1902 ἀποκατεστάθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Νικαίας. Βλ. «Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. Α', ἀριθμ. 13 (Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1 Ἀπριλίου 1910), σ. 100.

24. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 4 (1 Ἀπριλίου 1910), 135.

25. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 1368 (26 Φεβρουαρίου 1910), 231.

ή συντονισμένη ενέργεια ἀπὸ μέρους πάντων τῶν παραληπτῶν τῆς ἐπιστολῆς, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀποστολῆς διαβήματος τοῖς Πατριαρχείοις ἐπὶ τῇ βάσει συντάξεως ἐγγράφου ἀπὸ μέρους κάθε Κοινότητος τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος διαμαρτυρίας κατὰ τοῦ Ποιμενάρχου των, φερούσης ὅσας κατὰ τὸ δυνατόν περισσοτέρας ὑπογραφάς, δι' οὗ νὰ ζητῆται ἡ λήψις παρὰ τῶν Πατριαρχείων τῶν δεόντων μέτρων πρὸς κατάπαυσιν τῆς προσγενομένης εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἀδικίας παρὰ τοῦ Μητροπολίτου των.

Τὸ Μητροπολιτικὸν Ζήτημα τῆς Χαλκηδόνος θὰ ἀπασχολήσῃ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἐπὶ ἕν τριμήνον, ἀπὸ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου μέχρι τὰ τέλη Ἰουνίου τοῦ 1910, καὶ κατ' οὐσίαν θὰ συμπέσει μὲ τὰς ἀπαρχὰς τῆς πέμπτης συνοδικῆς θητείας τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ. Ἡ πρώτη σχετικὴ ἀναφορὰ ἐντοπίζεται εἰς τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 8ης Ἀπριλίου 1910, πρὸ, δηλονότι, τῆς προμνημονευθείσης συνοδικῆς ἀνασυγκροτήσεως, ὅτε ἀνεγνώσθη τὸ ἀπὸ 6ης Ἀπριλίου 1910 ἐνυπόγραφον τηλεγράφημα ἐκ Χαλκηδόνος μετὰ σχετικῶν ἀναφορῶν τῶν Πασχαλίδου καὶ Παπάζογλου, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι «Ἐπαρχιώται ἀδημονοῦντες ἐξαιτοῦνται εἰσαγωγὴν ἐνώπιον Συνόδου κατηγορητηρίου Χαλκηδόνος»²⁶, τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου ἀποφασισάσης τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐν λόγῳ ἀναφορῶν εἰς προσεχῆ μετὰ τὰς ἐπικειμένας ἐορτὰς τοῦ Πάσχα συνεδρίαν.

Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 1ης Μαΐου 1910 μὲ τὴν νέαν συνοδικὴν σύνθεσιν, ἀπόντος ὡστόσο τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ²⁷, καταγράφεται ἡ πρώτη ἐκτενὴς περὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος ἀναφορὰ καὶ συζήτησις. Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ' θὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἀνιέρου σκανδάλου καὶ περὶ ἀτόπων, ποὺ ἐπ' ἐσχάτων ἔλαβον χώραν εἰς τὴν Γεροντικὴν ταύτην Ἐπαρχίαν, ἐνῶ θὰ ὑπομνήσῃ τὴν ἐν προκειμένῳ κρατοῦσαν τάξιν, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ συνοδικὴ ἐπὶ τοῦ ἀνακύψαντος θέματος κρίσις θὰ ἐλαμβάνετο μετὰ τὴν ἀποστολὴν πασῶν τῶν ἐπὶ συνόδου ἀναγνωσθεισῶν σχετικῶν ἀναφορῶν τῷ Μητροπολίτῃ Χαλκηδόνος καὶ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ ἀπολογίαν ἐπὶ τῶν κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεων, ἀποκρούσας τὴν ἀπαίτησιν

26. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 7 (8 Ἀπριλίου 1910), 163.

27. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58 (1 Μαΐου 1910), 204.

λαϊκῶν ἀντιπροσώπων ἐκ Χαλκηδόνος ὅπως παραστῶσιν ἐνώπιον τῆς Συνόδου²⁸.

Ἡ νέα τάσις τῆς ἀναδειξέως εἰς Ἐπαρχίας τινὰς τοῦ Θρόνου ὁμάδων δυσηρεστημένων λαϊκῶν, ποὺ οἰκαιοποιοῦντο τὴν ιδιότητα ἀντιπροσώπων ὀλοκλήρου τῆς Ἐπαρχίας ἢ Κοινότητος τινὸς καὶ κατεφέροντο κατὰ τοῦ Μητροπολίτου των, θὰ ἀναδειχθεῖ ὑπὸ τοῦ Κολωνίας Πολυκάρπου καὶ θὰ συσχετισθεῖ ἐξ ἐπόψεως χρονικῆς μὲ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1876²⁹ εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας³⁰. Διὸ καὶ ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης θὰ τονίσει τὴν ἀνάγκην

28. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 1 (1 Μαΐου 1910), 204.

29. Βλ. Ἀν. Παπακωνσταντίνου, *Τὸ νομικὸ καθεστῶς τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν Ὀθωμανοκρατία*, διπλωματικὴ ἐργασία, Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Τμῆμα Νομικῆς τῆς Σχολῆς Νομικῶν, Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, Θεσσαλονίκη 2012, σσ. 19-21, doi: 10.26262/heal.auth.ir.128862.

30. Πρβλ. ἐνδεικτικῶς P. Wittek, *The Rise of The Ottoman Empire*, Royal Asiatic Society, London 1938· W. Miller, *The Ottoman Empire and its Successors, 1801-1927*, Routledge, New York 2012· H. Inalcik, *The Ottoman Empire: The Classical Age, 1300-1600*, Phoenix, London 1973· C. H. Fleischer, *Bureaucrat and Intellectual in the Ottoman Empire*, Princeton University Press, Princeton 1986· S. Pamuk, *The Ottoman Empire and European Capitalism, 1820-1913*, Cambridge Middle East Library, Cambridge University Press, Cambridge 2010· M. I. Kunt, Christine Woodhead (eds.), *Suleyman the Magnificent and His Age: The Ottoman Empire in the Early Modern World*, Addison-Wesley, New York 1995· A. Clot, *Suleiman the Magnificent*, transl. from French J. Howe, New Amsterdam Books, New York 1993· Δ. Κιτσίκης, *Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, 1280-1924*, ἐκδ. Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, Ἀθήνα 42003· Ἀν. Νανάκης, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν ὕστερη Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία... ὁ.π.· ὁ ἴδιος, Ἐκκλησία Ἐθναρχοῦσα καὶ Ἐθνικὴ*, ἐκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007· ὁ ἴδιος, *Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Νεώτερα Ἱστορικά Β'*, ἐκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2004· Π. Κονόρτας, *Ὀθωμανικὲς θεωρήσεις γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο (17ος-ἄρχές 20οῦ αἰῶνα)*, ἐκδ. Ἀλεξάνδρεια, Ἀθήνα 1998· Γ. Μεταλληνός, *Τουρκοκρατία. Οἱ Ἕλληνες στὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 1988· ὁ ἴδιος, «Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὡς ἐθναρχικὸ κέντρο (Milletbaşı)», στό: *Φανάρι, 400 χρόνια*, ἐκδ. Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, 2001, σσ. 211-239· ὁ ἴδιος, *Παράδοση καὶ Ἀλλοτρίωση. Τομὲς στὴν πνευματικὴ πορεία τοῦ νεώτερου Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν μεταβυζαντινὴ περίοδο*, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 1986· Ἰω. Χασιώτης, *Μεταξὺ Ὀθωμανικῆς κυριαρχίας καὶ Εὐρωπαϊκῆς πρόκλησης. Ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας*, ἐκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2001· St. Runciman, *The Great Church in Captivity*, Cambridge University Press, Cambridge 1968· Ἰω. Ζηζιούλας (Μητρ. Περγάμου), «Γένος καὶ Οἰκουμένη στὴ συνείδηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου», στό: *Ἐπιστημονικὴ διημερίδα, Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἡ Οἰκονομία τοῦ Γένους*, ἐκδ. Ἀδελφότητος Ὀφφικιαλίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «Παναγία ἡ Παμμακάριστος», Ἀθήνα 2007, σσ. 393-404· Β. Θεοδωρόπουλος, «Οἰκουμενικότητα καὶ Γένος», στό:

ὅπως: «οἱ ἀναφερόμενοι ὑπὸ τὴν ιδιότητα ταύτην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ὑποχρεῶνται νὰ παρουσιάζωσιν ἔγγραφα νομιμοποιούντά πως τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ οὕτω νὰ ἀκούωνται, διότι ἄλλως ἀφήνονται οἱ Ἀρχιερεῖς ἔρμαιον τῶν ιδιοτροπιῶν τῶν χριστιανῶν καὶ δὲν θὰ δύνανται τοῦ λοιποῦ νὰ ἐκτελῶσι τὰ ποιμαντορικὰ καθήκοντα αὐτῶν»³¹.

Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι κατὰ τὴν εἰρημένην συνοδικὴν συνεδρίαν θὰ ἀναγνωσθοῦν συνολικῶς δεκατέσσαρες ἐνυπόγραφοι ἀναφοραὶ ἐκ διαφόρων περιοχῶν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος (ἐκ Χαλκηδόνος, ἐκ Κουσκουντζουκίου, ἐκ Παντειγίου, ἐκ Χρυσουπόλεως, ἐκ Βείκοζ, ἐκ Βακάλκιοι, ἐκ Μάλτεπε, ἐκ Χαρταλιμῆς, ἐκ Ρυσίου, ἐκ Χάλκης καὶ ἐκ Πασσάκιοι³²) ἐναντίον τοῦ Ποιμενάρχου των Γερμανοῦ Καβακοπούλου. Ἡ σοβαρότης τοῦ ἀνακύψαντος ζητήματος καταδεικνύεται, πέραν τοῦ ἀρκοῦντος ἐκτεταμένου εὗρους τῶν περιοχῶν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος ἐκ τοῦ ὁποίου προήρχοντο αἱ ὡς ἄνω ἀναφοραί, καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ σύνολον τῶν ὑπογραψάντων ἀνήρχετο εἰς 1.713 ἄτομα, προεξαρχουσῶν τῶν ἐγγυτέρων πρὸς τὴν ἔδραν τῆς Μητροπόλεως

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἡ Οἰκονομία τοῦ Γένους, ὁ.π., σσ. 387-392· Π. Κιτρομηλίδης, «Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ Ἐθνικοῦ κέντρου», στό: Φανάρι, 400 χρόνια, ὁ.π., σσ. 261-282· Κ. Σβολόπουλος, «Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στοὺς κόλπους τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, 1453-1923: συναρμογὲς καὶ μεταλλαγές», στό: Φανάρι, 400 χρόνια, ὁ.π., σσ. 241-260.

31. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 1 (1 Μαΐου 1910), 204-205.

32. Ἡ Κοινότης τοῦ τουρκοφώνου καὶ ἐκ πεντακοσίων οἰκίων συγχειμένου χωρίου τοῦ Πασσάκιοι, θεωροῦσα ὅτι λόγῳ τῆς ἰδιαιτερότητος ταύτης ἔχρηζε τακτικῆς ποιμαντικῆς ἐπιβλέψεως καὶ μεγαλυτέρας προνοίας ἐκ μέρους τῆς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος, θὰ ἐστιάσει τὰ κατὰ τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου παράπονά της εἰς: α) τὴν ἀναγκαιότητα παρουσίας ἐκεῖσε δύο ἱερέων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς νὰ εἶναι εὐπαιδευτος καὶ μὲ κηρυκτικὴν δεινότητα, δεδομένου ὅτι ποτὲ δὲν ἤκουσε κήρυγμα, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ποιμενάρχης της, κατὰ τὴν δωδεκαετῆ ποιμαντορίαν του, ἅπαξ ἐπεσκέφθη τὴν περιοχὴν. β) τὸ ἐπιβεβλημένον τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἀπὸ τετραετίαν ἡμικρημισμένης καὶ ἐν ἐρειπιώδει μορφῇ τελοῦσης ἐκκλησίας τοῦ εἰρημένου χωρίου, γ) τὴν καθιέρωσιν περισσοτέρων καὶ σταθερωτέρων πόρων πρὸς ριζικωτέραν θεραπείαν τῶν διαφόρων δομικῶν ἐλλείψεων, δ) τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ὑπάρχοντος ἐπαρχιακοῦ κανονισμοῦ πρὸς παῦσιν τοῦ ἀπὸ μέρους τοῦ Ποιμενάρχου των σφετερισμοῦ τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων καὶ πασῶν τῶν προσόδων, ε) τὴν ἴδρυσιν ἐπαρχιακοῦ ταμείου κατὰ τὰς προβλέψεις τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν καὶ στ) τὸν μὴ ἀνεξέλεγκτον καὶ ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως μετὰ τῶν ἐπιτρόπων διορισμὸν τῶν ἱερέων. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4002 (20 Μαρτίου 1910), 243-245.

Κοινοτήτων τῆς Χαλκηδόνος (465 ὑπογραφαί), τῆς Χρυσουπόλεως (330 ὑπογραφαί) καὶ τοῦ Κουσκουντζουκίου (185 ὑπογραφαί), χωρὶς νὰ ὑπολείπωνται τόσον ἡ Χάλκη τῶν Πριγκηποννήσων (180 ὑπογραφαί), ποὺ ἀκόμη ἀνῆκον εἰς τὴν Μητρόπολιν Χαλκηδόνος πρὸ τῆς δημιουργίας ἰδίας Μητροπόλεως τὸ 1924³³, ὅσον καὶ περιφερειακὰ τμήματα τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, ὡς τὸ Ρύσιον³⁴ (170 ὑπογραφαί), τὸ Μάλτεπε (60 ὑπογραφαί), τὸ Παντείχιον (88 ὑπογραφαί), τὸ Πασσάκιοι (40 ὑπογραφαί), ἡ Χαρταλιμή (40 ὑπογραφαί) καὶ ἡ Χηλή (15 ὑπογραφαί).

Αἱ κυριώτεραι κατὰ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ αἰτιάσεις³⁵, συμπεριλαμβανόμεναι κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἐκ τῆς Κοινότητος Χαλκηδόνος ἀναφορὰν³⁶, δι' ἧς καταληκτικῶς, ἀποκηρύττοντες οἱ ἐνιστάμενοι

33. Βλ. σχετικῶς Ἱερά Μητρόπολις Πριγκηποννήσων, *Ἐπετειακὸς Τόμος ἑκατονταετηρίδος 1924-2024*, ἐκδ. Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 2023.

34. Τὰ κυριώτερα παράπονα ἐκ τῆς ἐξ ἀμιγῶς ὁμογενοῦς πληθυσμοῦ συγκειμένης Κοινότητος Ρυσίου, ἀνερχομένης εἰς ἐξ μὲ ἑπτὰ χιλιάδας ἀτόμων, ἐναντίον τῆς σατραπικῆς, ὡς λέγεται, καὶ αὐθαιρέτου πολιτείας τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου, μὲ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα ποὺ ὠδήγηον, κατὰ τοὺς ὁμοφώνως ἐπιστέλλοντας, τὴν εἰρημένην Κοινότητα εἰς μαρασμὸν καὶ καχεξίαν, συνίσταντο εἰς: α) τὸν ἀπολυταρχικὸν τρόπον διοικήσεως καὶ τὴν ἀπουσίαν πρωτοβουλίας καὶ αὐτοδιοικήσεως τῶν ἐκεῖσε κοινοτικῶν πραγμάτων, β) τὴν ἀπουσίαν τακτικῆς λογοδοσίας ἐκ μέρους τῶν ἐξελεγκτικῶν ἐπιτροπῶν, γ) τὴν ἀπουσίαν κληρικῶν ἀρχιερατικῶ ἐπιτρόπου ποὺ θὰ ἠδύνατο νὰ κηρύττῃ τὸν θεῖον λόγον καὶ τὴν παρουσίαν μόνον λαϊκοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Ποιμενάρχου, δ) τὴν ἀπουσίαν τακτικῆς ποιμαντικῆς παρουσίας τοῦ τελευταίου εἰς τὴν περιοχὴν, καθὼς ἐπὶ δωδεκαετίαν μόλις πεντάκις ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς ἐπεσκέφθη τὴν εἰρημένην Κοινότητα, ε) τὴν ἔλλειψιν πατρικῆς μερίμνης διὰ τὰ ἐκεῖσε ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ καθιδρύματα καὶ στ) τὴν αὔξησιν τῆς τιμῆς τῶν ἐμβατικῶν πρὸς ἐπὶ πλέον ἐπιβάρυνσιν τοῦ κατωτέρου κλήρου. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κώδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 2854 (19 Μαρτίου 1910), 270-272.

35. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 1 (1 Μαΐου 1910), 205.

36. Ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ἐν λόγῳ κοινοτικῆς ἀναφορᾶς γίνεται λόγος περὶ ἐξαντλήσεως πάντων τῶν ἀμέσως πρὸς τὸν Χαλκηδόνος Γερμανὸν ἐπανειλημμένων διαβημάτων, ὡς καὶ περὶ ὠρίμου καὶ ὁμοφώνου σκέψεως καὶ ἀποφάσεως πασῶν τῶν Κοινοτήτων τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, ἐπισυναπτομένων καὶ σχετικῶν ἰδίων διαμαρτυριῶν τῶν τελευταίων. Ἡ δωδεκαετής μέχρι τοῦδε πολιτεία τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου, ἐξ ἐπόψεως τελέσεως διοικητικῶν ἀτασθαλιῶν, χαρακτηρίζεται ὡς καταστρεπτικὴ, ἐγκληματικὴ καὶ ἐθνοκτόνος, καθὼς οὗτος, μεταξὺ ἄλλων, ἠρνεῖτο, κατὰ τοὺς ἐπιστέλλοντας: α) τὴν ἐγγραφὴν εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τῶν ἐχόντων τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἡλικίαν τῶν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν, β) τὴν ἐκλογὴν

τὸν Χαλκηδόνος Γερμανόν, ἐζητεῖτο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἄμεσος ἀντικατάστασίς του³⁷, συνίσταντο εἰς: α) τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ Ποιμενάρχου τῶν ἐπιβολὴν νέου Κοινοτικοῦ Κανονισμοῦ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ προϋπάρχοντος φιλελευθέρου, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἀπολυταρχικῆς συγκεντρώσεως πάσης τῆς ἐξουσίας ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀποστερήσεως τῶν Κοινοτήτων ἐκ πάσης αὐτοδιοικητικῆς πρωτοβουλίας, καὶ εἰς τὴν ἀντικατάστασιν κοινοτικῶν παραγόντων δι' ἄρεστων εἰς τὸν Μητροπολίτην προσώπων, β) τὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, γ) τὴν συγκάλυψιν τῶν ἐξελεγκτικῶν ἀποτελεσμάτων ποῦ ἀφεώρων τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῆς κοινοτικῆς περιουσίας, δ) τὸν σφετερισμὸν τῶν προσόδων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας³⁸ καὶ τῶν προσόδων τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Ταμείου, ε) τὴν ρίψιν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν διαμαρτυρομένων κατὰ τῆς κοινοτικῆς διοικήσεως πολιτῶν, στ) τὴν εἴσπραξιν ἐμβατικῶν³⁹, ζ) τὴν καταπάτησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων διὰ τῆς χειροτονίας ἀγραμμάτου ἱερέως ἐναντίον τῆς σχετικῆς

Δημογεροντίας ἐν τῇ κυριάρχῳ Κοινότητι Χαλκηδόνος καὶ γ) τὴν μεταρρυθμίσει τοῦ Κανονισμοῦ αὐτῆς, ἐνῶ διὰ τῆς ἀδιαφορίας του περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων διηκόλυε τὴν λειτουργίαν προπαγανδιστικῶν σχολῶν καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν ἐτεροδόξων κληρικῶν πρὸς προσηλυτισμὸν, καθ' ἣν στιγμὴν, εἰς τὴν προσπάθειάν του πρὸς κορεσμὸν τῆς χρηματικῆς ἀπληστίας του, ὁ Ποιμενάρχης τῆς Χαλκηδόνος προέβαινε, ἐξ ἐπόψεως ἀτασθαλιῶν κανονικῆς φύσεως, μεταξὺ ἄλλων, εἰς τὰς πλειοδοτικὰς προσφορὰς τῶν ἱερατικῶν θέσεων ἀκόμη καὶ εἰς ἀγραμμάτους ὑποψηφίους καὶ τὸ κλείσιμον ναῶν δι' ἐκλογικὰ ἢ οἰκονομικὰ ζητήματα. Τὸ δὲ κατηγορητήριον κατὰ τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου, βάσει τῆς ἀκροτελευτίου παραγράφου τῆς ἐν λόγῳ ἀναφορᾶς, εἶναι ἄκρως κατατοπιστικόν: «κατηγοροῦντες τὸν Σεβασμιώτατον Πρόεδρον Χαλκηδόνος Γερμανὸν Καβακόπουλον, ἐπὶ ἀναληγσίᾳ πρὸς τὰ καθόλου συμφέροντα τῆς Ἐπαρχίας, ἐπὶ σφετερισμῷ χρημάτων ἀνηκόντων αὐτῇ, ἐπὶ καταγγελίαις ἀθῶων χριστιανῶν ἀδίκως ριφθέντων εἰς φυλακὰς καὶ τέλος ἐπὶ πράξεις σκανδαλιζούσαις τὰς συνειδήσεις τῶν χριστιανῶν, οὐδενὸς δὲ συμβιβασμοῦ δυνατοῦ ὄντος διὰ τε τὰς κανονικὰς παρανομίας καὶ διὰ τὴν ἐναντίον αὐτοῦ ἐξέγερσιν τῶν συνειδήσεων τῶν χριστιανῶν». Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κωδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 2854 (18 Μαρτίου 1910), 281.

37. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, ὁ.π.

38. Ὁ Κανονισμὸς τῆς ἐν Χαλκηδόνι Ἱερᾶς Ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Εὐφημίας συνετάγη το 1875 ἐπὶ Χαλκηδόνος Γερασίμου καὶ ἀποτελεῖται ἐξ 29 ἄρθρων. Βλ. Χρ. Καλαϊτζῆς (Μητρ. Μύρων), *Καὶ ὁ λόγος περὶ Κανονισμῶν. Βυζαντινὰ κατάλοιπα, Βυζαντινὲς ἐπιβιώσεις*, τόμ. ΙΣΤ', ἔκδ. Ἱ. Μητροπόλεως Μύρων & Ἱ. Μ. Μ. Βατοπαιδίου, Κωνσταντινούπολις 2021, σσ. 153-163.

39. Ἐτήσια χρηματικὰ ποσά, τὰ ὅποια κατέβαλλον οἱ κληρικοί.

ἀποφάσεως τῶν Πατριαρχείων, διὰ τῆς δοχῆς διὰ χρίσματος εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τοῦ καθηρημένου ἐπὶ Πατριάρχου Κωνσταντίνου Ε'⁴⁰ διακόνου Προκοπίου, προτοῦ ἢ Πατριαρχικῆ Σύνοδος προβῆ εἰς τὴν ἄρσιν τῆς καθαιρέσεώς του, διὰ τῆς ἐκδικάσεως συζυγικῶν διαφορῶν διὰ πιστοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸ δυτικὸν δόγμα καὶ διὰ τῆς στερήσεως τῆς θείας λειτουργίας εἰς χριστιανοὺς δι' ἐκλογικὰ ἢ οἰκονομικὰ ζητήματα.

Πλὴν τῆς προαναφερθείσης ἀναφορᾶς ἐκ τῆς Κοινότητος Χαλκηδόνος, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιχειρηματολογία ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀναφοραῖς, ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ἀντίστοιχος ἐκ Παντειχίου ἀναφορά⁴¹, δι' ἧς μέμφονται τὸν Ποιμενάρχη των καὶ διὰ τὴν ἀπώλειαν

40. Γεννηθεὶς τὸ 1833 εἰς τὴν κώμην Βέσσα τῆς νήσου Χίου, ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1857. Διετέλεσεν Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Β'. Τὸ 1876 ἐξελέγη Μητροπολίτης Μυτιλήνης καὶ τὸ 1893 μετετέθη εἰς τὴν Γεροντικὴν Μητρόπολιν Ἐφέσου. Τὸ 1897 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, παραιτηθεὶς κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ 1901. Ἐκοιμήθη τὸ 1914. Βλ. Ἀθ. Γριτσόπουλος, «Κωνσταντῖνος ὁ Ε' Βαλλιᾶδης», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. Ζ', Ἀθῆναι 1965, στ. 1246· *Οἱ Πατριάρχες τοῦ Γένους...*, ὅ.π., σσ. 130-131· Β. Σταυρίδης, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι...*, ὅ.π., σσ. 404-447· Δ. Μαυρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ σελίδες...*, ὅ.π., σσ. 32-44· Ἰ. Σοκόλοφ, *Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως...*, ὅ.π., σσ. 703-711.

41. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 1 (1 Μαΐου 1910), 205. Εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορᾶν, ἡ ὁποία φέρει τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκεῖσε Δημογεροντίας, ἐπικυρούσης τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραψάντων ὡς μονίμων κατοίκων τῆς Κοινότητος, γίνεται λόγος περὶ σατραπικοῦ καὶ αὐθαιρέτου χαρακτήρος τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου, τὸν ὁποῖον χαρακτηρίζουν ὡς σατράπην τῆς Ἐπαρχίας καὶ σκάνδαλον τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς καὶ περὶ κακῆς διαχειρίσεως ἐκ μέρους αὐτοῦ με ἀποτέλεσμα τὸν μαρασμὸν καὶ τὴν ἔκλυσιν τῆς Κοινότητος Παντειχίου, κυπτώσης μὲν ὑπὸ τὴν δαμόκλειον σπάθην τῆς αὐταρχικότητος καὶ τοῦ γενιτσαρισμοῦ τοῦ Ποιμενάρχου τῆς, ἐμφιλοχωρησάσης δὲ αὐτῇ μίση καὶ ζιζάνια. Μεταξὺ τῶν κυρίων αἰτιάσεων ἐναντίον τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ ἀναφέρονται, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἑξῆς: α) ἡ κατὰ τὸ 1900 παραπομπὴ εἰς Σκούταρι εἴκοσι ἐκ τῶν προεξέχοντων τῆς Κοινότητος Παντειχίου, παραπονεθέντων διὰ τὸν ἐξ ὀφφικίου διορισμὸν τῶν ἐκεῖσε κοινοτικῶν ἀρχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὀκτὼ πρόκριτοι ἐφυλακίσθησαν, β) ἡ συστηματικὴ ἀπόρριψις ἐπὶ ἕξ περιόδους τῆς διενεργείας κοινοτικῶν ἐκλογῶν με ἀποτέλεσμα νὰ παραμῆνῃ ἀνεξέλεγκτος ἢ ὑπὸ διορισμένων κοινοτικῶν παραγόντων ἐφαρμοζομένη διαχείρισις λόγῳ καὶ τῆς ἀπουσίας βιβλίων καὶ καταστίχων, γ) ἡ ἀποφυγὴ ἐπισκέψεως τῶν ἐκεῖσε κοινοτικῶν σχολῶν παρὰ τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου, δ) ἡ παρὰ τὸν ἀπὸ δεκαετίας διπλασιασμὸν τῶν κατοίκων, ἀνερχομένων πλέον εἰς τετρακοσίας οἰκογενείας, παρουσίᾳ ἐνδὸς καὶ μόνου ἱερέως, λόγῳ τῆς ἀξήσεως τῶν ἐμβρατικίων καὶ τοῦ διπλασιασμοῦ τῶν ὑποχρεώσεων πρὸς τὴν Μητρόπολιν Χαλκηδόνος καὶ τῆς ἀδυναμίας τῆς Κοινότητος Παντειχίου νὰ συντηρῇ καὶ δεύτερον ἱερέα, ε) ἡ μὴ παροχὴ ἀδειῶν γάμου εἰς τοὺς ἀντιπολιτευομένους

τῆς ἐξ ἑκατὸν πεντήκοντα λιρῶν δωρεᾶς τοῦ εὐεργέτου τῆς εἰρημένης Κοινότητος Σαμαρίπα ὑπὲρ τῶν ἐκεῖσε Σχολῶν, ἐξαιτίας τῆς ἀποφάσεως τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ νὰ διορίσῃ Ἐφοροεπιτροπὴν ἐξ ὀφφικίου καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς Κοινότητος καὶ τοῦ εἰρημένου δωρητοῦ.

Ἄνάλογον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει καὶ ἡ ἀπὸ 13ης Μαρτίου 1910 ἐννεασέλιδος ἀναφορὰ τῆς Κοινότητος Κουσκουντζουκίου, ἐξαιτουμένης τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ ἐκ τῶν ποιμαντορικῶν του καθηκόντων, διὰ τὸν λόγον ὅτι αἱ κατὰ τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου μομφαὶ ἀποδίδονται εἰς τὸν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ τελευταίου ὡς Ποιμενάρχου τῆς ἐν λόγῳ Ἐπαρχίας συστηματικῶς καλλιεργηθέντα κομματισμὸν καὶ τὴν διαίρεσιν, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα, λόγῳ καὶ τῆς τακτικῆς τοῦ διορισμοῦ ἐξ ὀφφικίου τῶν κοινοτικῶν ἀρχῶν, συνετέλεσαν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐπαύξησιν τοῦ ἀπολυταρχικοῦ, αὐθαιρέτου καὶ συγκεντρωτικοῦ τρόπου διοικήσεως ἀπὸ μέρους τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς ἀδιαφορίας τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ θρησκευτικὸν καὶ τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα⁴² καὶ τὴν ἐσωτερικὴν μετανάστευσιν τῶν εὐημερουσῶν ὁμογενῶν οἰκογενειῶν ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος πρὸς μέρη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως πού διέθετον κατάλληλα ἐκπαιδευτήρια διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων των⁴³.

Ἡ κλιμάκωσις τῆς καταστάσεως ἐν Χαλκηδόνι ἀντικατοπτρίζεται εἰς τὰ ἀναγνωσθέντα κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 4ης Μαΐου 1910

τὸν Ποιμενάρχην καὶ στ) τὸ κλείσιμον τῆς ἐκκλησίας λόγῳ τῆς πρὸς τὸν Γερμανὸν Καβακόπουλον παρεμβάσεως τῶν δημογερόντων τοῦ Παντειχίου διὰ νὰ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ τῆς ψήφου τῶν κατοίκων ἐκλογή καὶ ἀνάδειξις τῆς ἐκεῖσε ἐφοροεπιτροπῆς. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 2854 (25 Μαρτίου 1910), 289-294.

42. Περὶ τῆς νεοελληνικῆς ἐθνικῆς ταυτότητος βλ. ἐνδεικτικῶς Θ. Μειμάρης (Τριτεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, νῦν Μητρ. Σελευκείας), *Ἐθνικὸς προσδιορισμὸς καὶ αἰτούμενα στὸ Ἑλλαδικὸ Κράτος. Τὰ καθ' ἑαυτὸν Νικάνδρου Ζαννουβίου καὶ ἡ ἐποχὴ του (1828-1888)*, ἐκδ. Ἀ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2012.

43. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 2854 (13 Μαρτίου 1910), 257-265.

ἔγγραφα⁴⁴, παρόντος καὶ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ⁴⁵, ὁ ὁποῖος θὰ ἀποφύγει νὰ τοποθετηθῆ, τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' ὁμιλήσαντος διὰ θλιβερὰ καὶ ἀξιοθρήνητα γεγονότα, ποὺ ἔλαβον χώραν ὑπὸ ὀρθοδόξων καὶ οὐχὶ ὑπὸ ἀλλοδόξων τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων, 2αν Μαΐου 1910, τὰ ὁποῖα ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος ἐκαλεῖτο καθηκόντως μὲν νὰ ἀποδοκιμάσῃ, χωρὶς δὲ εἰς ἀκριβοδίκαιον ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως⁴⁶.

Φῶς εἰς τὰ διαδραματισθέντα ἔκτροπα ἔρχεται νὰ ρίψῃ τὸ ἀπὸ 2ας Μαΐου 1910 ἔγγραφον τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, συνυποβαλόντος ἔκθεσιν τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς Χαλκηδόνος⁴⁷, ἔνθα μεταξὺ ἄλλων σημειοῦται (πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν πρωταιτίων τοῦ κινήματος)⁴⁸ ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λειτουργικοῦ μνημοσύνου τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Ἐπαρχίας ἐν τῷ Ἰ. Ναῶ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνος «μισθωτοὶ τινες [...] προέβησαν εἰς φράσεις ἀτόπους καὶ ἀσεβεῖς κατὰ τοῦ Μ/του καὶ παρὰ τὰς προτροπὰς τοῦ Προϊσταμένου εἰσχώρησαν εἰς τὸ ἰ. βῆμα, ἐπετέθησαν ἐναντίον πολλῶν ἐκ τοῦ ἐκκλησιασμάτου, ἔθραυσαν πολυελαίους καὶ εἰς λωποδυτικὰς πράξεις προέβησαν, βία δὲ ἀπήτησαν τὴν παράδοσιν τοῦ Ταμείου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλ. ἀρχείων»⁴⁹. Σημειωτέον ὅτι ἐν τῷ προμνημονευθέντι ἔγγράφῳ του, ὁ ἐπιστέλλων Ἱεράρχης θὰ τονίσει τὴν ἀνάγκην σπουδαίας ἀπὸ

44. Αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος κατηγορητήριαι ἀναφοραί, συνοδικῆ διαγνώμη, θὰ διαβιβασθοῦν διὰ τοῦ ἀπὸ 5ης Μαΐου 1910 πατριαρχικοῦ γράμματος τῷ Χαλκηδόνος Γερμανῶ διὰ νὰ παράσχῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας. Βλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κῶδιξ Α' 84, ἀριθμ. πρωτ. 2854 (5 Μαΐου 1910), 111.

45. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58 (4 Μαΐου 1910), 209.

46. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 2 (4 Μαΐου 1910), 209.

47. Τὸ αἶτημα τῶν ἐπιστελλόντων μελῶν τῆς Κοινότητος Χαλκηδόνος συνίστατο εἰς τὴν ἐπιβολὴν πρὸς τοὺς ἡθικοὺς αὐτουργοὺς καὶ τοὺς δράστας τῶν κακοήθων ἐκτρόπων τῶν προβλεπομένων ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν, ὁμοῦ μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς συνταγματικῆς πολιτείας προβλεπομένων κυρώσεων, ἐπὶ τῇ ἐξῆς αἰτιολογικῇ βάσει: «ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται πράξεις προβλεπόμεναι ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ τῶν στοιχειωδῶν τοῦ λόγου ἀρχῶν πρέπει νὰ παταχθῶσι, τοσοῦτω μᾶλλον, καθόσον καὶ ἀπέναντι τῶν συνοίκων ἔθνων ἐξετέθη ἀνευλαβέστατα τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἔθνικὸν ἡμῶν γόητρον, ἰδιαιτέρως δὲ τὰ καίρια προσεβλήθη καὶ ἡ ἡμετέρα Κοινότης». Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4234 (2 Μαΐου 1910), 382.

48. Ὡς πρωταίτιοι τῶν ἐκτρόπων ἀναφέρονται οἱ Σ. Πασχαλίδης, Γ. Πίταρης, Σ. Βαλόπουλος, Ἰ. Μαγκλῆς, Γ. Κογίνογλου, Β. Νικολάου, Ὁ. Μαζούσης, Ἰ. Χουδαβερδόγλου καὶ Σ. Χουδαβερδόγλου. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4228 (2 Μαΐου 1910), 386-387.

49. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 2 (4 Μαΐου 1910), 209.

μέρους τῆς Ἐκκλησίας μελέτης ἐπὶ τοῦ καταστρεπτικοῦ, ὡς ἐφρόνει, νέου μέτρου τῆς ἀποκηρύξεως τῶν Ποιμεναρχῶν καὶ τὸ ἐπιβεβλημένον τῆς παραδειγματικῆς τιμωρίας τῶν ἀσεβησάντων, καθὼς προέβλεπεν ὅτι: «ἐὰν μὴ παταχθῇ ἐν τῇ γενέσει τὸ κακὸν καὶ ἡ θέσις τῆς Ἱεραρχίας ἀποβήσεται προβληματικὴ καὶ ἡ ὑπόστασις τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας κινδυνεύει»⁵⁰.

Ἡ κατάστασις θὰ ἐπιδεινωθεῖ λόγῳ τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐκ Χαλκηδόνος ἐνισταμένων (βλ. τὸ ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 4224 καὶ ἀπὸ 2ας Μαΐου 1910 σχετικὸν τηλεγράφημα) νὰ προσφύγουν εἰς τὴν προστασίαν τῆς Συνταγματικῆς Ὄθωμανικῆς Κυβερνήσεως, λόγῳ τῆς κωλυσιεργίας τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου νὰ θεωρήσῃ τὸ ζήτημα, πρὸς τὴν ὁποίαν καὶ ἐπέριπτον τὴν εὐθύνην διὰ τὰ διαδραματισθέντα, ὀμιλοῦντες οἱ ἐνιστάμενοι διὰ κατάφορον καταπάτησιν τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν* ἀπὸ μέρους τοῦ Ποιμενάρχου τῶν καὶ προσάπτοντες τῷ Χαλκηδόνος Γερμανῷ μομφὰς σχετιζομένας πρὸς τὴν κατάχρησιν τῆς ἐπαρχιακῆς περιουσίας, τὴν διάπραξιν παρανομιῶν καὶ τὴν καταπάτησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων. Διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 4ης Μαΐου 1910 θὰ ἐμφανισθοῦν καὶ θὰ ἀναγνωσθοῦν ἀναφοραί, πέντε εἰς τὸ σύνολον, ἐκ Χαλκηδόνος καὶ ἐκ Κανδυλλί, ὑπογραφόμεναι ὑπὸ 105 ἀτόμων, ὑπὲρ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, δι' ὧν ἐζητεῖτο ἡ παραδειγματικὴ τιμωρία τῶν αὐτουργῶν τῶν ἐκτρόπων, μεθ' ὑπαινιγμῶν περὶ πραγματοποιήσεως τούτων κατόπιν σχετικῶν ἐκ Φαναρίου εἰσηγήσεων⁵¹.

Πρὸς πρόληψιν τοῦ κακοῦ ἐν τῇ γενέσει του, ὁ Δέρκων Καλλίνικος Φωτιάδης⁵² θὰ καταθέσει τριπλὴν πρότασιν συνισταμένην: α) εἰς τὴν ἐξαπόλυσιν ἐντόνου πρὸς τὰς ὀθωμανικὰς ἀρχὰς τακτριῶν⁵³ πρὸς

50. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4228 (2 Μαΐου 1910), 384-385.

51. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 2 (4 Μαΐου 1910), 210.

52. Ὁ Καλλίνικος Φωτιάδης (1841-1926), ἐκ Δαρδανελλίων ὀρῳόμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1863), διετέλεσε Πρωτοσύγκελλος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας (1870-1873) καὶ Μέγας Πρωτοσύγκελλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1874-1878). Τὸ μὲν 1878 ἐξελέγη Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, τὸ δὲ 1884 Μητροπολίτης Δέρκων, ἐνῶ τὸ 1924 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἐφέσου. Βλ. Ἄν. Νανάκης (ἀρχιμ.), *Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Νεώτερα Ἱστορικά Α'*, ἐκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2000, σσ. 39-82.

53. «Κατὰ τὴν μετὰ τὸ 1860 περίοδο, τὰ ἔγγραφα μὲ τὰ ὁποῖα ἐπικοινωνοῦσε τὸ

παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν δραστῶν τοῦ κινήματος, β) εἰς τὴν ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας λήψιν αὐστηρῶν πνευματικῶν μέτρων κατὰ τῶν εἰρημένων καὶ γ) εἰς τὴν σύστασιν τριμελοῦς ἐκ συνοδικῶν ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην καὶ ὑπόδειξιν τῶν ἐνδεδειγμένων ἐν ἀναλόγοις περιπτώσεσι μέτρων⁵⁴. Αὕτη ἡ πρότασις θὰ ὑποστηριχθεῖ ὑπὸ τῶν συνοδικῶν παρέδρων Μυτιλήνης Κυρίλλου (ὁμιλήσαντος διὰ τὴν ἀνάγκην νὰ ληφθοῦν αὐστηρὰ μέτρα καὶ νὰ τιμωρηθοῦν μόνον οἱ πρωταίτιοι, οὕτως ὥστε νὰ δοθῇ σοβαρὸν παράδειγμα, καθὼς οὗτος ἐφρόνει ὅτι τὰ ἐν Χαλκηδόνι διαδραματισθέντα θὰ ἠδύναντο αὔριον νὰ λάβουν χώραν καὶ ἐν τῇ πρωτευούσῃ), Σάμου Κωνσταντίνου, Ξάνθης Ἰωακείμ, Κολωνίας Πολυκάρπου, Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀνθίμου⁵⁵, Προικονήσου Σωφρονίου⁵⁶ καὶ Ἐλασσῶνος Πολυκάρπου⁵⁷.

Πατριαρχεῖο μετὰ τὴν Πύλη ὀνομάζονται τακρίρια (takrir) καὶ μαζβατάδες (mazbata). Τὰ πρῶτα ἦταν ἀναφορὲς καὶ αἰτήσεις τοῦ Πατριάρχου, ἐνῶ τὰ δευτέρα ἀναφορῆς-αἰτήσεις τῆς Συνόδου ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸ Μικτὸ Συμβούλιο». Π. Κονόρας, *Ἄθωμανικὲς θεωρήσεις γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο...*, ὅ.π., σ. 453. 54. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 2 (4 Μαΐου 1910), 210.

55. Ὁ Ἄνθιμος Ἀναστασιάδης (1862-1922) ἐκ Ραιδεστοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ὀρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἐξελέγη τὸ μὲν 1887 Ἐπίσκοπος Ἐρυθρῶν, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου διὰ τὸ Τμῆμα Κυδωνιῶν, τὸ δὲ 1899 Μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, μετατεθεὶς τὸ μὲν 1906 εἰς τὴν Μητρόπολιν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, τὸ δὲ 1910 εἰς τὴν Μητρόπολιν Ξάνθης. Ι. Χ. Κ., «Ἄνθιμος ὁ Ἀναστασιάδης», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια*, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1963, στ. 782.

56. Ὁ κατὰ κόσμον Δημήτριος Ἀργυρόπουλος ἢ Βουτσᾶς (1844-1911), ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1869), ἐξελέγη τὸ μὲν 1877 Ἐπίσκοπος Παμφίλου, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ δὲ 1888 Μητροπολίτης Ἀγχιάλου, ἐνῶ μετετέθη τὸ μὲν 1889 εἰς τὴν Μητρόπολιν Καρπάθου καὶ Κάσου, τὸ δὲ 1897 εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἐλασσῶνος. Τὸ μὲν 1900 κατεστάθη Μητροπολίτης Στρωμνίτισης, τὸ δὲ 1901 Μητροπολίτης Προικονήσου. Βλ. Μ. Μάρκου, «Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Προικονήσου κυρὸς Σωφρόνιος (1844-1911, Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο)», http://users.sch.gr/markmarkou/1901_1930/1911/koim/sofronios_argyropoulos.htm, [17/06/2024].

57. Ὁ κατὰ κόσμον Πέτρος Βαρθάκης (1862-1945), ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1887), ἐξελέγη τὸ μὲν 1893 Ἐπίσκοπος Λεύκης, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ δὲ 1900 Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος, ἐνῶ μετετέθη τὸ μὲν 1910 εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀδριανουπόλεως, ἀναλαβὼν ἀπὸ τὸ 1924 τὴν διοίκησιν τῆς προσωρινῆς Μητροπόλεως Νέας Ὁρεστιάδος, τὸ δὲ 1931 εἰς τὴν Μητρόπολιν Χίου, παραιτηθεὶς τὸ 1933. Βλ. Ἄν. Νανάκης, *Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Νεώτερα Ἱστορικὰ Β'*, ὅ.π., σσ. 132-135.

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ', ἔχων ἐξ ἐμπειρίας κατὰ νοῦν, ὡς ἄλλως τε καὶ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Κυδωνιακοῦ ἢ Ἐφεσιακοῦ Ζητήματος (1905-1908) διεφάνη, τὸ ἐνδεχόμενον ἢ αὐστηρότης τῶν λαμβανομένων μέτρων νὰ αὐξήσῃ τὸ κακόν⁵⁸, θὰ ἐκφράσει τοὺς ἐνδοιασμούς του εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Δέρκων Καλλινίκου, καθὼς διὰ τὴν ἐξομάλυνσιν τῆς καταστάσεως προέκρινεν ὡς λύσιν τὴν ἐπιδιώξιν τῆς θεραπείας «διὰ μέσων ἡπιωτέρων ὡς μᾶλλον ἀρμοζόντων εἰς τὴν ἐκ/στικὴν ἀρχὴν, ἔχουσαν ὡς ἀρχὴν τὴν συγκατάβασιν καὶ τὴν ἐπιείκειαν»⁵⁹. Ἡ μετριοπαθὴς αὕτη τοποθέτησις τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδοξίας ἐρείδεται καὶ εἰς ἑτέραν, πέραν τῆς ἐκκλησιολογικῆς θεμελιώσεως, ρεαλιστικώτεραν βάσιν, ἀμέσως συνδεδεμένην μὲ τὸ κατὰ πόσον ἢ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐφέρετο διατεθειμένη νὰ προβῆ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ αἰτήματος τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν τιμωρίαν τῶν πρωταιτίων τοῦ κινήματος.

Δεδομένης καὶ τῆς διευκρινιστικῆς παρεμβάσεως τοῦ Μυτιλήνης Κυρίλλου, ὅτι δηλαδὴ ἡ διακοπὴ τῶν θρησκευτικῶν τελετουργιῶν ἀποτελεῖ ἔγκλημα προβλεπόμενον καὶ κολαζόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου, καθὼς τοιουτοτρόπως παρακωλύεται ἡ ἐλευθέρως ἐξάσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων καὶ γεννᾶται ζήτημα ἀπτόμενον τῆς διασφαλίσεως τῆς δημοσίας τάξεως, τὸ συνοδικὸν σῶμα, ἀποδεχόμενον τὴν πρότασιν τοῦ Δέρκων Καλλινίκου, θὰ ἀποφασίσει, πέραν τῆς ἀποστολῆς τοῦ προαναφερθέντος τακριρίου τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, τὴν ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς τοῦ ἐξωεκκλησιασμοῦ⁶⁰ πρὸς τοὺς πρωταιτίους

58. Βλ. Θ. Μεϊμάρης, *Ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Γεροντικῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου...*, ὁ.π., σσ. 206-207.

59. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 2 (4 Μαΐου 1910), 211.

60. Τὸ σχέδιον τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ἐξωεκκλησιαστικοῦ γράμματος τῶν πρωταιτίων τοῦ ἐν τῷ Ναῶ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνος κινήματος θὰ ἀναγνωσθεῖ καὶ θὰ ἐγκριθεῖ κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 8ης Μαΐου 1910, ἐνῶ θὰ διαβιβασθεῖ τῷ Χαλκηδόνος Γερμανῶ διὰ προσήκοντος πατριαρχικοῦ πιττακίου. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 2 (8 Μαΐου 1910), 231. Ἐν τῷ ἐν λόγῳ ἀπὸ 8ης Μαΐου 1910 ἐξωεκκλησιαστικῶ γράμματι γίνεται λόγος περὶ ἀσεβοῦς πραξικοπήματος τῆς διαταράξεως τῆς θείας λειτουργίας καὶ βιαίας διακοπῆς αὐτῆς καὶ περὶ ἀνιέρου πράξεως, ἐνῶ ὁ παραλήπτῃς Ποιμενάρχης τῆς Χαλκηδόνος προετρέπετο ὅπως τὸ ἀποσταλὲν γράμμα ἀναγνωσθῇ ἐπ' ἐκκλησίας μόνον ἐν τῇ Κοινότητι τῆς Ἁγίας Εὐφημίας, ὅπου καὶ ἔλαβον χώραν τὰ ἔκτροπα. Βλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κώδιξ Α' 84, ἀριθμ. πρωτ. 4402 (8 Μαΐου 1910), 118.

τοῦ κινήματος καὶ τὸν διορισμὸν τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἀπαρτιζομένης ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Μυτιλήνης, Σάμου καὶ Ξάνθης, πρὸς μελέτην τοῦ γενικωτέρου ζητήματος καὶ ὑποβολὴν σχετικῶν προτάσεων περὶ λυσιτελεστέρας ἀντιμετωπίσεως ἀναλόγων ἀντικαθεστωτικῶν κινήματων⁶¹.

Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 6ης Μαΐου 1910 θὰ ἐπανέλθει πρὸς συζήτησιν τὸ θέμα τῆς ἀποστολῆς τακριρίου πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Κυβέρνησιν ἀλλὰ καὶ τὸ εὐρύτερον ζήτημα τῶν ἐνδεδειγμένων περὶ τοῦ ἀνακύψαντος κινήματος χειρισμῶν, ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ σάλου ποῦ προεκλήθη ἐκ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ποινῆς τοῦ ἐξωεκκλησιασμοῦ πρὸς τοὺς πρωταιτίους τοῦ ἐν Χαλκηδόνι κινήματος, οἱ ὅποιοι διαμαρτυρόμενοι ἀπέστειλαν πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτῶν δύο ἔγγραφα πρὸς τε τὴν Πατριαρχικὴν Σύνοδον καὶ τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἐθεώρησε τὴν ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν ὡς ἐσπευσμένην, καὶ ἀνεφέρθησαν εἰς τὰς ὀθωμανικὰς ἀρχάς, ζητοῦντες οἱ ἐπιτιμηθέντες ἐπιστέλλοντες παραλλήλως παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦ ἀπὸ 5ης Μαΐου 1910 γράμματός των, τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ληφθείσης συνοδικῆς ἀποφάσεως τῆς 4ης Μαΐου καὶ τὴν ἀναστολὴν τῶν διαβημάτων πρὸς τοὺς ἀρμοδίους, διαμαρτυρόμενοι οἱ ἐπιστέλλοντες «κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ληφθείσης ἄνευ διαδικασίας καὶ προσαγωγῆς μαρτύρων κατ' ἀντιμωλίαν, δι' ὧν δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν τὸ ἀβάσιμον τῶν καθ' ἡμῶν κατηγοριῶν»⁶².

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ' ἐξ ἀφορμῆς ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς κυκλοφορίας δριμυτάτου ἐν τῇ ἔφημερίδι *Πρόσδος* ἄρθρου κατὰ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου, τὸ ὁποῖον θὰ χαρακτηρίσει ὅλως ἐπιβλαβὲς διὰ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ κῦρος τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ⁶³, ἀφ' ἑτέρου τῆς παρατηρουμένης ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ δριμύτητος ἐκατέρωθεν, θὰ τηρήσει ἐμμέσως ἀποστάσεις ἐκ τῆς προαναφερθείσης συνοδικῆς περὶ

61. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 2 (4 Μαΐου 1910), 212-213.

62. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κωδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4256 (5 Μαΐου 1910), 113.

63. Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Συνοδικοῦ Θεσμοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως βλ. ἐνδεικτικῶς Β. Σταυρίδης, *Ὁ Συνοδικὸς Θεσμὸς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον*, ἐκδ. Ἀφοὶ Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1986· Ἑλπ. Λαμπруνιάδης (Μητρ. Προύσης), *Ὁ Θεσμὸς τῆς Συνάξεως Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου (1951-2004)*, ἐκδ. Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, 2015.

ἐξωεκκλησιασμοῦ ἀποφάσεως, θεωρῶν ὅτι: «τὸ ἐπ’ ἐμοὶ πάντοτε συν-εβούλευσα καὶ συμβουλεύω μετριοπάθειαν, διότι ἐν ἐμοὶ κυριαρχεῖ πάντοτε τὸ αἴσθημα τῆς μετριοπαθείας»⁶⁴. Πρὸς τὴν ἐπικριτικὴν ταύτην κατεύθυνσιν θὰ κινηθεῖ καὶ ὁ ἀπουσιάσας ἐκ τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς 4ης Μαΐου Σωζοπόλεως Δωρόθεος⁶⁵, φρονῶν ὅτι διὰ τῶν τότε συνοδικῶς ἀποφασισθέντων ἐπεβλήθησαν δι’ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔγκλημα δύο ποιναί, ἐνῶ κατὰ τὴν γνώμην του εἰς τοὺς παρεκτραπέοντας ἦτο δέον νὰ ἐπιβληθῇ μόνον ἡ μία ἐκ τῶν δύο⁶⁶. Τὴν ἐκτίμησιν ταύτην θὰ ἀντικρούσει ὁ Κολωνίας Πολύκαρπος, φρονῶν ὅτι: «ὁ ποινικὸς νόμος καὶ δύο καὶ περισσοτέρας ποινὰς ἐπιβάλλει δι’ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ παράπτωμα»⁶⁷, συντασσόμενος ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς τιμωρίας τῶν παρεκτραπέωντων.

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας μάλιστα θὰ ἀποδεχθεῖ πρότασιν τοῦ Μυτιλήνης Κυρίλλου, συνταχθέντος μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ’ νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὸν τρόπον καθ’ ὃν ἐπ’ ἐσχάτων ἢ δημοσιογραφία ἐννοεῖ νὰ ἐπιτελῇ τὸ ἔργον τῆς, περὶ τοῦ διορισμοῦ ἐπιτροπῆς ἐξ ἀρμοδίων προσώπων διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν μετὰ τῶν δημοσιογραφούντων καὶ ποιήσῃ αὐτοῖς τὰς ἀναγκαίαις συστάσεις⁶⁸. Παραλλήλως ὁ Πατριάρχης θὰ σταθεῖ μὲ ἐπικριτικὴν διάθεσιν ἔναντι τῆς ἐτέρας προτάσεως τοῦ Ἐλασσῶνος Πολυκάρπου, ὁ ὁποῖος ἐξ ἀφορμῆς τῆς διαπιστώσεώς του περὶ ὑποκόφου ἀντιθέσεως μεταξὺ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου καὶ τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου περὶ ἀρμοδιοτήτων θὰ προτείνει τὴν σύστασιν μικτῆς ἐπιτροπῆς, «ἢ ὅποια νὰ καθορίσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἐθν. Κανονισμῶν τὰ καθήκοντα

64. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β’ 58, § 2 (6 Μαΐου 1910), 221.

65. Ὁ Δωρόθεος Χρηστίδης (1841-1924), ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1866), ἐξελέγη τὸ μὲν 1875 Μητροπολίτης Κορυτσᾶς, τὸ δὲ 1885 Μητροπολίτης Ἰκονίου, ἐνῶ τὸ μὲν 1887 κατεστάθη Μητροπολίτης Βελεγράδων, τὸ δὲ 1900 Μητροπολίτης Βιζύης. Τὸ 1904 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Σωζογαθουπόλεως καὶ τὸ 1917 εἰς τὴν Μητρόπολιν Κολωνίας, παραιτηθεὶς τὸ 1919. Βλ. Μ. Μάρκου, «Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης πρώην Κολωνίας κυρὸς Δωρόθεος (1841-1924, Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο)», http://users.sch.gr/markmarkou/1901_1930/1924/koim/dorotheos_hristides.htm [13/06/2024].

66. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β’ 58, § 2 (6 Μαΐου 1910), 222.

67. Ὁ.π., 223.

68. Βλ. ὁ.π., 222.

καὶ τὰ δικαιώματα ἑκατέρου τῶν δύο Σωμάτων»⁶⁹. Ὁ Ἰωακείμ Γ', ἐκκινῶν ἐκ τῆς προβλέψεως ὅτι τοιαύτη συζήτησις θὰ ὀδηγήσει εἰς μείζονα διάστασιν μεταξὺ τῶν δύο Σωμάτων, καθὼς σημεῖα τινὰ τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν* οὐδέποτε ἐφηρμόσθησαν παρὰ τὰς κατὰ καιροὺς ἀπαιτήσεις τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου, θὰ ταχθεῖ ὑπὲρ τῆς ἀπὸ κοινοῦ συνεννόησεως μεταξὺ Συνόδου καὶ Συμβουλίου, ὡς ἀποτελούντων μίαν οἰκογένειαν, ἐπὶ τῆς προοπτικῆς τῆς προασπίσεως τῶν κοινῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν δικαίων καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς συζητήσεως θεμάτων ποὺ ἤπτοντο τὰς ἑκατέρωθεν ἀρμοδιότητας⁷⁰.

Ἡ περιεληθούσα εἰς τὸν Δέρκων Καλλίνικον πληροφορία περὶ ἀναστολῆς τῆς ἐνεργείας τοῦ περὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι συμβάντων τακτορίου θὰ ἐπιβεβαιωθεῖ παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', τοῦ τελευταίου δώσαντος κατὰ τὴν 5ην Μαΐου 1910 σχετικὴν ἐντολὴν τῷ Καποῦ Κεχαγιᾶ⁷¹ «ἐξ ἀφορμῆς ἐξωδίκων ἐπισήμων πληροφοριῶν περὶ συμβιβαστικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος»⁷², καὶ τοῦτο παρὰ τὸ γεγονός ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Μουχτάρη Χαλκηδόνος ὑποβληθέντα παρεπέμφθησαν ἤδη εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν.

Τὸ συνοδικὸν σῶμα, ἀφοῦ ἀναβάλη τὴν λήψιν ἀποφάσεως ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω προτάσεων τῶν Μυτιλήνης Κυρίλλου καὶ Ἐλασσῶνος Πολυκάρπου, θὰ λάβει γνῶσιν περὶ σχετικῶν τηλεγραφημάτων καὶ ἐγγράφων τῆς Μουχταροδημογεροντίας Πριγκήπου (5 Μαΐου 1910), τῆς Δημογεροντίας Χάλκης (6 Μαΐου) καὶ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς, τῆς Δημογεροντίας καὶ τοῦ λαοῦ Ἀντιγόνης (6 Μαΐου), δι' ὧν ἐκφράζεται ἡ ἀφοσίωσις των τῷ Χαλκηδόνος Γερμανῶ, καὶ θὰ ἀποφασίσῃ ὅπως διὰ τοῦ Καποῦ Κεχαγιᾶ δοθῆ παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις συνέχεια εἰς τὸ προμνημονευθὲν τακτοριον⁷³.

69. Ὁ.π., 223.

70. Βλ. ὁ.π.

71. Ὁ Καποῦ Κεχαγιᾶς ἦτο ἀξιωματοῦχος παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν ὑποτελῶν Ἡγεμόνων καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπετέλει τὸν ἐμπεπιστευμένον εἰς τὴν Πύλην πατριαρχικὸν ὑπάλληλον, ὅστις διενήργει τὰς υποθέσεις τοῦ Πατριαρχείου παρ' Αὐτῆ. Βλ. Χ. Γ. Πατρινέλης, «Οἱ Φαναριῶτες πρὶν ἀπὸ τὸ 1821», στό: *Πρακτικὰ Ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδας Ρωμοὶ στὴν ὑπηρεσία τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, Ἀθήνα, 13 Ἰανουαρίου 2021*, ἔκδ. Ἐταιρείας Μελέτης τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς, Ἀθήνα 2002, σ. 19.

72. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 2 (6 Μαΐου 1910), 224.

73. Βλ. ὁ.π.

Γράμματα συμπαραστάσεως πρὸς τὸν Χαλκηδόνος Γερμανὸν θὰ ἀναγνωσθοῦν κατὰ τὰς συνοδικὰς συνεδριάς τῆς 8ης καὶ τῆς 11ης Μαΐου 1910, προερχόμενα ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰ. Ναοῦ Πασᾶ Μαχαλέ (8 Μαΐου)⁷⁴, ἐκ τῆς Δημογεροντίας, τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς καὶ τῆς Ἀδελφότητος τῆς Κοινότητος Ἐρένκιοῖ (9 Μαΐου)⁷⁵ καὶ ἐκ τῶν Κοινοτήτων Τούζλων, Παντειχίου καὶ Γκέμπζε (9 Μαΐου)⁷⁶, ἐνῶ δύο τηλεγραφήματα ἐκ Χαλκηδόνος (9 Μαΐου) καὶ ἐκ Σκουτάρεως (10 Μαΐου) εἶχον ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς: «Γερμανὸς ἀπεκηρύχθη πάλιν σήμερον καὶ εἰς τὰς Ἐκκλησίας Ἁγ. Εὐφημίας καὶ Ἁγ. Τριάδος· ἀγανάκτησις ἀπερίγραπτος. Λάβετε μέτρα σύντονα»⁷⁷.

Ἡ προσπάθεια ἐξευρέσεως συμβιβαστικῆς λύσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν ἐξωεκκλησιασθέντων πρωταιτίων τοῦ πραξικοπήματος, περὶ τῶν ὁποίων ἤδη προϋδέασε σχετικῶς ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ', θὰ καταστῆ ἐναργεστέρα μέσω τοῦ ἀπὸ 15ης Μαΐου 1910 γράμματος τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ πρὸς τὸν Δέρκων Καλλίνικον, τὸ ὁποῖον ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας, ὅπου γίνεται λόγος περὶ διαπραγματεύσεων μὲ διττὸν στόχον, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν παρέμβασιν τοῦ Καποῦ Κεγαχιᾶ πρὸς τὰς ὀθωμανικὰς ἀρχὰς ὥστε νὰ ἀποφευχθῆ ἢ φυλάκισις τῶν πρωταιτίων μετὰ τὴν ἀπολογίαν των ἐνώπιον τῶν κρατικῶν ἀρχῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀρθῆ ἡ ποινὴ τοῦ ἐξωεκκλησιασμοῦ πρὸς εἰρήνευσιν τῆς καταστάσεως⁷⁸.

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ', συμμεριζόμενος σχετικὴν ἔκκλησιν τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, θὰ προτείνει τοῦτο μὲν τὴν διὰ καταλλήλων ἐνεργειῶν τοῦ Καποῦ Κεγαχιᾶ πρὸς τὸ ἀρμόδιον ἀνακριτικὸν τμήμα ἀναστολὴν τῆς προφυλακίσεως τῶν πρωταιτίων τῆς στάσεως, τοῦτο δὲ τὴν περίπτωσιν ἄρσεως τῆς ποινῆς τοῦ ἐξωεκκλησιασμοῦ εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος, τοῦ συνοδικοῦ σώματος συναινέσαντος πρὸς τούτοις, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Σάμου Κωνσταντίνου ὅτι ἡ ἄρσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς θὰ ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῆ μόνον κατόπιν τῆς ὑποβολῆς ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων

74. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 3 (8 Μαΐου 1910), 231.

75. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 10 (11 Μαΐου 1910), 240.

76. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 11 (11 Μαΐου 1910), 240.

77. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 12 (11 Μαΐου 1910), 240.

78. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 2 (15 Μαΐου 1910), 254.

σχετικοῦ αἰτήματος, δι' οὗ θὰ ἐζητεῖτο ἡ συγγνώμη καὶ ἡ ἐπιείκεια τῆς Ἐκκλησίας⁷⁹.

Εἰς τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 25ης Μαΐου 1910 θὰ ἀναγνωσθεῖ, τῆς σχετικῆς συζητήσεως ἀναβληθείσης δι' εὐθετώτερον χρόνον, ἡ ἀπὸ 24ης Μαΐου ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς ποὺ διωρίσθη διὰ τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τῆς ἀποκηρύξεως τῶν Ἀρχιερέων, ἔνθα καταγράφονται ἕξ προτάσεις, ἦτοι: α) ἡ ὑποχρέωσις τῶν τελευταίων νὰ καταβάλλουν μείζονα προσοχὴν, ὥστε νὰ μὴ δίδονται εὐλογοὶ ἀφορμαὶ δικαίων κατ' αὐτῶν παραπόνων καὶ αἰτιάσεων, β) οἱ ἔχοντες παράπονα δέον νὰ καταφεύγουν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ νὰ ἀποφεύγουν τὴν αὐτοδικίαν, τῆς Κυβερνήσεως παρακαλουμένης ὅπως προλαμβάνη τὰ ἔκτροπα καὶ κολάζη ἐν ἀνάγκῃ τοὺς παρεκτρεπομένους αὐστηρῶς, γ) ἡ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας νὰ λαμβάνη ὑπ' ὄψιν τὰ παράπονα τῶν χριστιανῶν καὶ νὰ ἐπιλαμβάνηται ταχέως ἐπὶ τῶν ἀναφυομένων ζητημάτων, δ) ἡ ἔγκαιρος συνεννόησις μετὰ τῶν ἀρμοδίων, ὥστε νὰ προλαμβάνωνται καὶ ὑπὸ τῶν τελευταίων τὰ κατὰ τῶν Ἀρχιερέων ἔκτροπα διαβήματα τῶν ἐχόντων παράπονα χριστιανῶν καὶ νὰ ὑποδεικνύουν τοῖς τελευταίοις τὸν τρόπον νομίμου ἐνεργείας, ε) ἡ προτροπὴ πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν περὶ διαπραγματεύσεως τοιούτων ζητημάτων μετὰ μετριοπαθείας, ὥστε νὰ ἀποδοκιμάζωνται τὰ ἐκνόμως διαπραττόμενα καὶ στ) ἡ εἰλικρινὴς συνεννόησις καὶ ἡ ἀρμονικὴ συνεργασία μετὰ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου καὶ τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου πρὸς ἄρσιν τῆς ἀπὸ τινος παρατηρουμένης δυσπιστίας καὶ δυσμενοῦς διαθέσεως τινῶν τῶν χριστιανῶν πρὸς τὸν κλῆρον⁸⁰. Συναφῶς πρὸς τὰ ἀνωτέρω θὰ ἀναγνωσθεῖ ἡ ἀπὸ 23ης Μαΐου ἐνυπόγραφος ἀναφορὰ ἐκ Χαλκηδόνος (70 ὑπογραφαί), δι' ἧς διατρανοῦται ἡ ἀφοσίωσις τῶν ἐπιστελλόντων πρὸς τὸν Ποιμενάρχην των, ὡς καὶ ἑτέρα ἐκ Ρυσίου ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, ἔνθα πραγματοποιεῖται ἀναφορὰ περὶ ἐκτρόπων εἰς τὴν περιοχὴν, τὰ ὅποια προεκλήθησαν ὑπὸ ἀτόμων ἐκ Χαλκηδόνος⁸¹.

Μίαν νέαν ὀπτικὴν εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Ζήτημα τῆς Χαλκηδόνος ἔρχεται νὰ προσφέρῃ ὁ ἀπὸ 17ης Μαΐου 1910 τεσκερὲς⁸² τοῦ Ὑπουρ-

79. Βλ. ὁ.π.

80. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 3 (25 Μαΐου 1910), 303.

81. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 4 (25 Μαΐου 1910), 303.

82. Ὑπηρεσιακὸν ἔγγραφον ἐκδιδόμενον κυρίως ὑπὸ τῶν Ὑπουργείων Δικαιοσύνης,

γείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων, καθὼς, πέραν ἀπὸ τὴν διαβεβαίωσιν περὶ τῶν δεουσῶν ἀπὸ πλευρᾶς τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν συστάσεων τῇ Διευθύνσει τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας διὰ τὰ ἐν Χαλκηδόνι ἔκτροπα⁸³, δι' αὐτοῦ τὸ Ὑπουργεῖον ἀναφέρει: «ἐπειδὴ αἱ πράξεις αὗται ἀπορρέουσιν ἐκ κομματικῶν διαφωνιῶν, ἄξιοι ὅπως τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Π/χείου ἐξασφαλισθῇ ἡ διατήρησις τῆς τάξεως διὰ τῆς συνδιαλλαγῆς τῶν διεστώτων»⁸⁴.

Ὁ ἀμέσως θιγόμενος Χαλκηδόνος Γερμανός, ἀφοῦ ἐπισημάνῃ τὴν διαβεβαίωσιν τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν παρὰ τοῦ Διοικητοῦ Σκουτάρως, περὶ παραπομπῆς ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τῶν ταραξιῶν εἰς τὸ Στρατοδικεῖον, θὰ ὑπαινιχθεῖ εἰδὸς τι ἀνοχῆς καὶ συγκαλύψεως ἀπὸ μέρους τῶν δυνάμεων καταστολῆς, δεδομένου ὅτι τὰ ἔκτροπα ἐπανελήφθησαν εἰς τὸν Ἰ. Ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος Χαλκηδόνος παρουσίᾳ στρατιωτῶν καὶ θὰ ἀφήσει ὑπονοούμενα περὶ ἀπουσίας πολιτικῆς βουλήσεως, δεδομένου ὅτι: «ἐὰν ἡ ἀστυνομία διαταχθῇ αὐστηρῶς ἵνα τηρήσῃ τὴν τάξιν οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ κακὸν θὰ διορθωθεῖ ἀμέσως»⁸⁵. Τὸ συνοδικὸν σῶμα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω θὰ ἀποφασίσῃ ὅπως διὰ τοῦ Καποῦ Κεχαγιᾶ διαμνησθῇ τοῖς Ὑπουργοῖς Ἑσωτερικῶν καὶ Δικαιοσύνης καὶ τῷ Διευθυντῇ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας Γαλήπ Βέη ἡ ἀπαίτησις τοῦ Πατριαρχείου ὅπως ἡ Κυβέρνησις πράξῃ τὰ δέοντα πρὸς αὐστηρὰν πάταξιν τῶν ἐκτρόπων.

Ἡ ἀπόσεισις τῆς εὐθύνης ἐκ τῶν κυβερνητικῶν παραγόντων καὶ ἡ μετὰθεσις τῶν ἐπιβεβλημένων πρὸς εἰρήνευσιν ἐνεργειῶν εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ Πατριαρχείου καταγράφεται ἐν τῇ ἀπὸ 26ης Μαΐου 1910 ἐκθέσει τοῦ Καποῦ Κεχαγιᾶ⁸⁶, καθὼς, παρὰ τὴν ἀποστολὴν σχετικοῦ τεσκερὲ ἀπὸ μέρους τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ πατριαρχικοῦ αἰτήματος,

⁷ Ἐκπαιδεύσεως, τοῦ Σεῖχουλισλάμη ἢ τοῦ Μ. Βεζύρη πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Πρόκειται δι' ἀπαντητικὰ γράμματα ὑπὸ μορφήν περιλήψεως εἰς τὰ τακίρια ἢ τοὺς μασμπατᾶδες τοῦ Πατριαρχείου.

83. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 5030 (17 Μαΐου 1910), 117-118.

84. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 5 (25 Μαΐου 1910), 304.

85. Ὁ.π.

86. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 5032 (26 Μαΐου 1910), 388-389.

ἡ ἐκτίμησις τῆς τελευταίας συνίστατο εἰς τὴν ἀνάγκην ἐνεργοποιήσεως τοῦ Φαναρίου πρὸς εἰρήνευσιν τῆς ἐκ κομματικῶν λόγων προκληθείσης ταραχῆς. Ὁ προβληματισμὸς μάλιστα εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐνταθεῖ ἐκ τῆς παρὰ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ παρασχεθείσης, κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 29ης Μαΐου 1910, πληροφορίας ὅτι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἐξακολούθησιν τῶν ἐκτρόπων, αἱ ἐν Ἀντιγόνη, Πρώτῃ καὶ Ρυσίῳ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ παρεκώλυσαν παρόμοια ἀτοπήματα. Τὸ συνοδικὸν σῶμα, λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὰ ἀνωτέρω, θὰ ἐξουσιοδοτήσῃ τὸν Κολωνίας Πολύκαρπον ὅπως, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Καποῦ Κεχαγιᾶ, μεταβῆ αὐθήμερον εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης πρὸς ἄσκησιν πιέσεων, ὅπως τερματισθῇ ἀπὸ κυβερνητικῆς πλευρᾶς ἡ ἀνίερος κατάστασις τῆς διακοπῆς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις παρὰ ἀσεβῶν φανατικῶν⁸⁷.

Κατὰ τὴν συνάντησιν τοῦ Κολωνίας Πολυκάρπου μετὰ τοῦ βοηθοῦ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας, ὁ Ἱεράρχης τοῦ Θρόνου, ἀφοῦ ἐπισημάνῃ τὴν κυβερνητικὴν εὐθύνην τῆς διασφαλίσεως τοῦ ἀδιαταράκτου τῆς τελέσεως τῆς δημοσίας λατρείας ἀλλὰ καὶ τὸν κίνδυνον νὰ λάβουν χώραν σοβαρότερα ἔκτροπα ἐν περιπτώσει ἀντιποίνων ἀπὸ μέρους τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ ἐναντίον τῶν ἀντιφρονούντων ταραξιῶν, θὰ θέσῃ ζήτημα μεροληψίας ἀπὸ μέρους τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων λόγῳ μὴ ἐκτελέσεως ἀνεπηρεάστως τῶν καθηκόντων των, ἐνῶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς συνταγματικῆς προνοίας περὶ τῆς ἰσότητος πάντων τῶν πολιτῶν καὶ ὑπηκόων τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, θὰ διερωτηθεῖ ποία θὰ ἦτο ἡ στάσις τῆς ἀστυνομίας ἐν περιπτώσει καθ' ἣν παρόμοια γεγονότα συνέβαινον ἐν μουσουλμανικῶν τεμένι. Τέλος, ὁ Κολωνίας Πολύκαρπος θὰ ὑποβάλῃ αἴτημα δι' ἔκδοσιν καὶ κοινοποίησιν τοῖς ἐμπλεκομένοις ἀστυνομικῆς τινος δηλώσεως «καθ' ἣν θὰ παραπέμπωνται εἰς τὸ Στρατοδικεῖον ὅσοι ἤθελον τολμήσει παρόμοια ἀτοπήματα»⁸⁸.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1910 τὸ Μητροπολιτικὸν Ζήτημα τῆς Χαλκηδόνος θὰ εἰσέλθῃ εἰς νέαν φάσιν, καθὼς ἡ Ἐκκλησία μετὰ τὰ ὅσα προπαρασκευαστικῶς ἠκούσθησαν εἰς ὀκτῶ συνοδικὰς συνεδρίας τοῦ

87. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 3 (29 Μαΐου 1910), 314.

88. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 1 (1 Ἰουνίου 1910), 318.

προηγούμενου μηνός θὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος, δεδομένων τόσοσιν τῆς συνεχίσεως τῶν ἐκτρόπων εἰς τὴν ἔδραν τῆς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος καὶ τῆς διαπιστουμένης κυβερνητικῆς χλιαρότητος διὰ τὴν πάταξιν τῶν ἐκτρόπων, ὅσον καὶ τῆς ἀπολογίας τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ περὶ τὸν κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεων ἀπὸ μέρους τῶν ἀντιφρονούντων. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὰς συνοδικὰς συνεδρίας τοῦ Ἰουνίου, λόγῳ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος, ὁ ὑπὸ κατηγορίας τελῶν Χαλκηδόνος Γερμανὸς θὰ ἀπέχει ἐκ τῶν συνοδικῶν καθηκόντων του, ὅπως ὄριζε ἡ δεοντολογία, καθὼς ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος συνεκλήθη ὡς δικαστήριον ποῦ ἐκαλεῖτο νὰ κρίνη τὰς κατὰ τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος αἰτιάσεις τῶν ἀντιφρονούντων χριστιανῶν.

Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 1ης Ἰουνίου θὰ ἀναγνωσθοῦν 17 τηλεγραφήματα ἐναντίον τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ ἐκ διαφόρων περιοχῶν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, ἦτοι ἐκ Χαλκηδόνος, Γκέμπζε, Μάλτεπε, Κουζκουντζουκίου, Χρυσουπόλεως, Καλαμησιῶν, Χάλκης⁸⁹, Ρυσίου, Παντειχίου, Χαρταλιμῆς, Χηλῆς, Βέικοζ, Μικροῦ Βακχάλκιοι. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μόνον αἱ ἐκ Χαλκηδόνος ἀναφοραὶ, ἀνερχόμεναι συνολικῶς εἰς ὀκτὼ καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἀπὸ 7ης Μαΐου φέρει ἐπτακοσίας ὑπογραφάς, παρατίθενται αὐτολεξεῖ ἐν τοῖς συνοδικοῖς πρακτικοῖς, καθὼς αἱ ἕτεραι τυγχάνουν παρομοίου περιεχομένου. Ἐν ταῖς ἐκ Χαλκηδόνος ἀναφοραῖς γίνεται λόγος περὶ νέας πανδήμου ἀποκηρύξεως τοῦ Ποιμενάρχου των κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ὀνομαστηρίων του (12 Μαΐου), λόγῳ τῆς παραπομπῆς εἰς τὸ Στρατοδικεῖον δύο ὁμογενῶν περὶ πλήρους ἀγανακτήσεως τοῦ λαοῦ τῆς Ἐπαρχίας, περὶ παντελοῦς ἐξευτελισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους λόγῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκηδίας, περὶ καταπατήσεως τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων καὶ ἐμμονῆς εἰς καταγγελίας ἐναντίον τῶν ἀντιφρονούντων, τῶν ἐπιστελλόντων⁹⁰

89. Διὰ τῆς ἐν λόγῳ ἀπὸ 9ης Ἀπριλίου 1910 ἀναφορᾶς κατοίκων τῆς Κοινότητος Χάλκης γίνεται λόγος περὶ ἀτασθαλιῶν παρά τινων ἀτόμων τὰ φίλα φρονούντων πρὸς τὸν Χαλκηδόνος Γερμανόν, καθὼς καὶ περὶ τῆς δράσεως τοῦ Οἰκονόμου τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς Σωφρονίου, μεταχειριζομένου πᾶν μέσον θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον, ἀπειλῶν καὶ ἀναγκάζων, τῇ συμπράξει καὶ μελῶν τῆς ἐκεῖσε μουχταροδημογεροντίας, τοὺς κατοίκους τῆς νήσου, οἱ ὁποῖοι προηγούμενως ὑπέγραψαν ἀναφορὰν ἐναντίον τοῦ Ποιμενάρχου των, νὰ ὑπογράψουν νέαν ἀναφορὰν ἐναντίον τῶν προεκφρασθέντων φρονημάτων των. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4004 (9 Ἀπριλίου 1910), 240-241.

90. Οἱ ἐπιστέλλοντες ἀντιφρονούντες ἀπέριπτον ὡς συκοφαντίαν τὴν κατ' αὐτῶν

ἐναντιουμένων εἰς τὴν πρωτάκουστον, ὡς ἰσχυρίζοντο, ποινὴν τοῦ ἐξωεκκλησιασμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐχαρρακτήριζον ὡς πρᾶξιν ἀντεθνικὴν, μονομερῆ, κατ' ἐκλογὴν παράνομον, ἐπαίσχυντον καὶ πρόξενον μεγαλυτέρας πρὸς τὸν Χαλκηδόνος Γερμανὸν ἀπεχθείας, δικαίας ἀγανακτήσεως καὶ περαιτέρω ἐξάψεως τῶν πνευμάτων, ἐναντίον τῶν ἀνεξετάστως καὶ ἀβασανίστως, ὡς λέγουν, καταδικασθέντων καὶ αἰτουμένων τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς καὶ κατὰ τῶν ἰδίων ὡς μετασχόντων εἰς τὴν διαδικασίαν ἀποκηρύξεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου⁹¹.

Κατὰ τὴν ἰδίαν συνεδρίαν θὰ ἀναγνωσθοῦν καὶ πέντε τηλεγραφήματα ὑπὲρ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ ἐκ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου Χαλκηδόνος καὶ ἐκ τῶν Ἐφοροεπιτροπῶν καὶ προκρίτων Χαλκηδόνος καὶ Βείκοζ, δι' ὧν πιστοποιεῖται ἡ ἐξύβρισις τοῦ Ποιμενάρχου των καὶ ἐπ' ἐσχάτων διὰ τῶν ἐπ' ἐκκλησίας βανδαλιστικῶν ἐνεργειῶν μισθωτῶν ὀργάνων ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν ἐξωεκκλησιασθέντων⁹².

Τὸ σημαντικὸν κατὰ τὴν εἰρημένην συνεδρίαν ἐστιάζεται εἰς τὸ γεγονός τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἀπὸ 19ης Μαΐου 1910 ἐγγράφου ἀπολογίας τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, τοῦ ἐπιστέλλοντος Ἱεράρχου ἀφ' ἑνὸς μὲν τονίσαντος ἐξ ἀρχῆς ὅτι: «πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ ἐγγράφα στεροῦνται νομικῆς ὑποστάσεως, διότι κατὰ τὸν ἀπὸ τοῦ 1886 διέποντα τὴν ἐπαρχίαν Κανονισμόν⁹³ αἱ κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεις ἔδει ἐν

κατηγορίαν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ἐνήργουν ὡς μίσθαρνα ὄργανα, ὑποστηρίζοντες ὅτι ἔδρων ὄλως αὐθορμήτως καὶ οἰκεία βουλήσει ἕνεκεν τῆς αὐθαιρέτου πολιτείας καὶ τῶν καταχρήσεων τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου εἰς βᾶρος τοῦ λαοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἐγένοντο αἴτιοι τῆς διακοπῆς τῆς θείας Λειτουργίας, ἀντισχυριζόμενοι ὅτι οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος προέβησαν εἰς τὴν βεβήλωσιν τοῦ ναοῦ «τολμήσαντες νὰ ἀναβῶσιν ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος καὶ νὰ ἐμφανισθῶσι πρὸ τῆς ὡραίας πύλης τοῦ Ἱεροῦ ὁπόθεν μυρίας ἐξετόξευσαν ὕβρεις ἐναντίον ἡμῶν». Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κωδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4632 (7 Μαΐου 1910), 214. Σημειωτέον ὅτι καὶ ἡ συντεχνία τῶν τυρεμπόρων τῆς Πόλεως ἐξέφρασε διὰ τῆς ἀπὸ 12ης Μαΐου 1910 ἀλλὰ μὴ παραπεμφθείσης εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Σύνοδον ἀναφορᾶς τῆς, τὴν ἐκπληξίν τῆς διὰ τὴν σκανδαλώδη, ὡς λέγουν, καὶ ἀντεθνικὴν ποινὴν τοῦ ἐξωεκκλησιασμοῦ. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κωδιξ ΝΑ' 3 (12 Μαΐου 1910), 295.

91. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδιξ Β' 58, § 1 (1 Ἰουνίου 1910), 319-320.

92. Βλ. ὁ.π., 320.

93. Σημειωτέον ὅτι ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς ἐπικαλεῖται τὸν *Κανονισμόν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος* τοῦ 1886 δεδομένου ὅτι ἀπὸ τοῦδε μέχρι καὶ τὸ 1911, ὅτε καὶ ἐξεδόθη ὁ

πρώτους νὰ συζητηθῶσιν ἐν ταῖς οἰκείαις Κοινοτικαῖς Συνελεύσεσι καὶ ἐκεῖθεν διαβιβασθῶσι τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ καταλλήλων πληρεξουσίων»⁹⁴, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποδώσαντος τὴν ἐξέγερσιν τῶν ἀντιφρονούντων καὶ εἰς τὰ γνωστὰ ἔκτροπα ἐν τῷ Ναῶ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνος προβάντων διὰ λόγους ἐξαγορασμοῦ καὶ διὰ μέσων δελεάσματος.

Ἀντικρούων τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας καὶ διὰ λόγους νομικῆς ὑποστάσεως, ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς θὰ διευκρινίσει μεταξὺ ἄλλων ὅτι: α) ὁ ἐπίμαχος Κανονισμὸς, ψηφισθεὶς τὸ 1886, μετερρυθμίσθη τὸ 1900 ἐν πολλαῖς συνεδριάσεσιν ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνελεύσεως καὶ ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς, β) δὲν εὔρεν ὑπάρχον Ἐπαρχιακὸν Ταμεῖον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ συσταθῇ κατόπιν σχετικῆς ὑπὸ τῆς ἀρμοδίου Ἐπαρχιακῆς Συνελεύσεως αἰτήσεως, γ) ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἐκπαιδευτικὴ ἐποπτεία δὲν ὑστεροῦσε κατὰ τι τῆς ἐν τῆς Πατριαρχείῳ τοιαύτης, ὡς ἠδύνατο νὰ πιστοποιήσῃ καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ, δ) περὶ τοῦ αὐθαιρέτου διορισμοῦ ἐξ ὄφφικίου ἐφορειῶν καὶ ἐπιτροπῶν καὶ τῆς ἀδιαφορίας πρὸς ἐξέλεγγιν τῶν διαχειριστικῶν βιβλίων παρέπεμπεν εἰς τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τῷ Ἐπαρχιακῷ Κανονισμῷ σχετικὰ ἐδάφια, ε) δὲν ὑφίστατο σφετερισμὸς τῶν προσόδων τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνος, καθὼς συνέχιζε τὴν πρακτικὴν τοῦ ἐκ τῶν προκατόχων του Καλλινίκου Θωμάδῃ ἢ Θωμαΐδου⁹⁵ περὶ τῆς καταβολῆς τοῦ ἡμίσεος τοῦ ποσοῦ ἐκ τῶν ἐξήκοντα λιρῶν ποῦ οἱ Μητροπολίται Χαλκηδόνος ἐλάμβανον ἀνὰ πενταετίαν παρὰ τῆς Ρωσικῆς Πρεσβείας λόγῳ τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ Τσάρου τῆς Ρωσσίας.

κατὰ τὸ αὐτὸν ἔτος (1911) *Γενικὸς Κανονισμὸς τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος*, ἄρθρα τινὰ τοῦ ὁποίου ἐτροποποιήθησαν τὸ 1914, ὑφίσταντο ἐπὶ μέρους Κανονισμοί, ὅπως: περὶ τῶν Κοινοτικῶν Σχολῶν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος (1899), περὶ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, περὶ τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, περὶ Ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, περὶ τοῦ Νεκροταφείου τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Χαλκηδόνος (1908). Βλ. Χρ. Καλαϊτζῆς (Μητρ. Μύρων), *Καὶ ὁ λόγος περὶ Κανονισμῶν. Βυζαντινὰ κατάλοιπα. Βυζαντινὲς ἐπιβιώσεις*, τόμ. Β', ἔκδ. Ἰ. Μητροπόλεως Μύρων & Ἰ. Μ. Μ. Βατοπαιδίου, Κωνσταντινούπολις 2019, σσ. 335-458.

94. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 1 (1 Ἰουνίου 1910), 320.
 95. Ὁ Καλλινίκος Θωμάδῃς ἢ Θωμαΐδῃς (1825-1889), ἐκ Πόλεως ὀρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1849), ἐξελέγη τὸ μὲν 1859 Μητροπολίτης Νύσσης, τὸ δὲ 1872 Μητροπολίτης Ξάνθης, ἐνῶ τὸ 1875 κατεστάθη Μητροπολίτης Χαλκηδόνος. Βλ. «Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. Ι', ἀριθμ. 1 (Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 5 Ἰανουαρίου 1890), σ. 4.

Τέλος, ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης θὰ ἐπισυνάψει ἀναφορᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκ διαφόρων Κοινοτικῶν Σωματείων καὶ κατοίκων τῆς Ἐπαρχίας του (ἐκ Πασᾶ Μπαξέ, Κανδυλλί⁹⁶, Κουζκουντζουκίου, Βεϊκόζ, Χηλῆς, Ἀρβανιτοχωρίου, Πριγκήπου, Πασσάκιοι, Χάλκης, Ἀντιγόνης, Πρώτης, Ρυσίου⁹⁷, Παντειχίου, Χαρταλιμῆς, Ποντοηρακλείας, Νεοχωρίου, Ἄνω Νεοχωρίου, Χρυσουπόλεως, Χαλκηδόνος⁹⁸, Κοζλοῦ⁹⁹ κ.λπ.)¹⁰⁰, μετὰ τῆς διευκρινίσεως ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὲρ τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου διακειμένων καὶ ἀποκηρυσσόντων τὸ κίνημα τυγχάνει διπλάσιος τῶν ὑπεναντίων ἀντιφρονούντων, τῶν τελευταίων ἀγνοούντων τὴν κατάστασιν ὡς ἔξω τῶν κοινοτικῶν πραγμάτων εὕρισκομένων καὶ στερουμένων τῆς ἀπαιτουμένης νομιμοποιητικῆς πληρεξουσιότητος¹⁰¹.

Μὲ ἔντονον αὐτοσαρκαστικὸν ὕφος ὁ Γερμανὸς Καβακόπουλος θὰ ἀποδώσει τὸ μέγα κακὸν τὸ ὁποῖον διέπραξε διὰ τὴν Ἐπαρχίαν Χαλκηδόνος εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι «παρεξέκλινε τῆς τακτικῆς τῶν προκατόχων αὐτοῦ μηδὲν ἴχνος διαβάσεως καταλιπόντων καὶ ἐβάρυνε

96. Ἡ Κοινότης Κανδυλλί διὰ τοῦ ἀπὸ 26ης Ἀπριλίου 1910 ἐγγράφου θὰ ἐπαναλάβει τὴν ἀφοσίωσίν της πρὸς τὸν Χαλκηδόνος Γερμανὸν ἐνῶ θὰ ὁμιλήσει διὰ σπείραν ἀντιφρονούντων συμφεροντολόγων, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς χρήσεως χρηματικῶν ποσῶν παρεπλάνων τοὺς χριστιανούς, καὶ θὰ ἐπισημάνει ὅτι τὸ μόνον νόμιμον πρὸς κρίσιν τῶν χαλκευμένων κατ' αὐτὴν εἰσηγήσεων ὄργανον εἶναι ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4236 (26 Ἀπριλίου 1910), 377.

97. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 5026 (23 Μαΐου 1910), 211-212, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τῆς προσπάθειάς δύο ἀτόμων μὲ καταγωγὴν ἐκ Ρυσίου νὰ διαταράξουν τὴν τέλει τῆς θείας λειτουργίας ἀναφωνοῦντες «ἀνάξιος» κατὰ τὴν μνημόνευσιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, συνόλου τοῦ ἐκκλησιάσματος ἀντιδράσαντος διὰ τῆς ἰαχῆς «ἄξιος».

98. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4368 (23 Μαΐου 1910), 232-234, ὅπου ὑποδεικνύεται ὡς τρόπος ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος ὁ ἀπ' εὐθείας διακανονισμὸς περὶ τῶν ὅποιων ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων μεταξὺ τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος καὶ τῶν ἐνισταμένων ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι, τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς μετριοπαθείας.

99. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 4368 (28 Μαρτίου 1910), 238, ὅπου τὴν σχετικὴν ὑπὲρ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ ἀναφορὰν τῆς Κοινότητος Κοζλοῦ ὑπογράφει ὁ Ἱερατικῶς Προϊστάμενος αὐτῆς Ἱερομόναχος Γερβάσιος.

100. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 1 (1 Ἰουνίου 1910), 320-321.

101. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 3265 (19 Μαΐου 1910), 225-226.

τὴν ῥάχιν τῆς χώρας διὰ τῶν γνωστῶν εὐεργετημάτων, ἱερῶν δηλονότι ἰδρυμάτων, ἐκπαιδευτηρίων καὶ λοιπῶν»¹⁰², ἐνῶ θὰ ἀποφύγει νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς λοιπὰς κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεις ὡς πλήρεις ψευδῶν καὶ ἀληθείας ἠλλοιωμένας, θεωρῶν συμπερασματικῶς ὅτι: «τὰ ἐν λόγῳ κατηγορητήρια ἐχαλκεύθησαν ἐν ἀγνοίᾳ τῶν Κοινοτήτων καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν φέρουν νομιμότητα· κατὰ συνέπειαν ἀπαράδεκτα. Τὰς δὲ ψευδολογίας αὐτῶν δεόντως στιγματίζουσιν αἱ τῶν προκρίτων ἀναφοραὶ τῶν πλείστων Κοινοτήτων, ἃς καὶ συνάπτω πρὸς παραβολὴν καὶ κατὰ συνέπειαν πλήρη διαφώτισιν τῆς ἀληθείας»¹⁰³.

Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 3ης Ἰουνίου 1910 καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀπὸ 1ης Ἰουνίου ἐνυπογράφου ὑπὸ 32 ἀτόμων ἀναφορᾶς ἐκ Χαλκηδόνος, θὰ τεθεῖ παρὰ τῶν ἐπιστελλόντων ζήτημα ἀναρμοδιότητος τοῦ συνοδικοῦ σώματος ὅπως ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως, δεδομένου ὅτι κατὰ τοὺς ἐνισταμένους, βάσει τῶν προνοιῶν τοῦ Ἄρθρου Η' τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν*, ἐπὶ ζητημάτων κοσμικῆς φύσεως ἐπιβάλλεται ἡ ἐξέτασις τῶν ὑπὸ μικτῆς κληρικολαϊκῆς ἐπιτροπῆς. Θεωροῦντες οἱ ἐπιστέλλοντες ὡς ἥμισυ κατευναστικὰς διὰ τὰς διεγεργμένας χριστιανικὰς συνειδήσεις τὰς ἤδη ληφθείσας συνοδικὰς ἀποφάσεις, θὰ προτείνουν ὅπως τῶν αἰτιάσεων περὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος ἐπιληφθῇ τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον, καθὼς ἡ μονομερὴς θεώρησις τούτων παρὰ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου ἐξελαμβάνετο ὡς προσπάθεια ἀποσιωπῆσεως τοῦ ζητήματος¹⁰⁴.

Αἱ ὀθωμανικαὶ κυβερνητικαὶ ἀρχαὶ θὰ τοποθετηθοῦν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ ζητήματος βάσει τοῦ ἀπὸ 31ης Μαΐου 1910 Ὑποσημειώματος¹⁰⁵ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων εἰς τὸν ἀπὸ 17ης Μαΐου σχετικὸν τεσκερὲ τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου, δι' οὗ τὸ Πατριαρχεῖον ἐνημεροῦται ὅτι βάσει τεσκερὲ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐγένοντο ἐπαναληπτικαὶ συστάσεις πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας «πρὸς παρακώλυσιν τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἐκτρόπων καὶ ὅτι προεκλήθησαν τοιαῦτα καθ' ἣν ὥραν ἐλάμβανον χώραν διαδηλώσεις»¹⁰⁶,

102. Ὁ.π., 227.

103. Ὁ.π., 230.

104. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 5 (3 Ἰουνίου 1910), 327.

105. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 5400 (31 Μαΐου 1910), 358-359.

106. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 5 (3 Ἰουνίου 1910), 327.

μετὰ τῆς ἀξιώσεως ὅπως καὶ τὸ Πατριαρχεῖον πράξει τὰ δέοντα καὶ ἐπισπεύσῃ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργείας, πρὸς συμβιβασμὸν τῶν μεταξὺ τοῦ λαοῦ παραχθέντων φρονημάτων. Σημειωτέον ὅτι ἀμφότερα τὰ προαναφερθέντα ἔγγραφα παρεπέμφθησαν εἰς εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴν πρὸς σύνταξιν σχετικοῦ τακิริοῦ.

Ἡ εἰς βάθος θεώρησις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος θὰ πραγματοποιηθεῖ κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 8ης Ἰουνίου 1910, ὅτε καὶ εἰς τὰ συνοδικὰ πρακτικὰ καταγράφονται ἐν ἐκτάσει αἱ τοποθετήσεις πάντων τῶν συνοδικῶν συνέδρων, ἐνῶ προηγουμένως ἀνεγνώσθησαν καὶ τηλεγραφήματα ἐκ τῆς περιοχῆς δηλωτικὰ τῆς διογκώσεως τοῦ χάσματος μεταξὺ τῶν ἀντιφρονουσῶν μεριδῶν καὶ τῆς συνεχίσεως τῆς ἐκρῦθμου καταστάσεως μὲ ἀποτέλεσμα τὴν βεβήλωσιν τῶν χώρων λατρείας ἐν καιρῷ τελέσεως τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

Κατ' αὐτὴν θὰ ἀναγνωσθοῦν τρία τηλεγραφήματα εἰς βάρος τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ: α) ἐκ Χαλκηδόνος ἀπὸ 6ης Ἰουνίου 1910, β) ἐκ τῆς Δημογεροντίας Χρυσουπόλεως ἀπὸ 6ης Ἰουνίου καὶ γ) ἐκ Χαλκηδόνος ἀπὸ 8ης Ἰουνίου, δι' ὧν ἐκφράζεται ἡ ἀγανάκτησις τοῦ λαοῦ ἐναντίον τοῦ Ποιμενάρχου τῶν καὶ ἡ ἐκ νέου ἀποκήρυξις του, καθὼς καὶ ἡ πληροφορία ὅτι καὶ ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος Χαλκηδόνος «ἅπαν τὸ ἐκκλησίασμα μηδενὸς ἐξαιρουμένου ἀπεκήρυξε τὸν Γερμανὸν καὶ χθὲς ἐν τῷ ἑσπερινῷ καὶ σήμερον. Παραμονή του ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀδύνατος. Ταχεῖα λήψις ἀναλόγων μέτρων ἐπιβάλλεται. Στιγματίζομεν δῆλῳσιν Νικαίας λειτουργοῦντος, ὑβρίσαντος ἐπανειλημμένως ἐκκλησίασμα διὰ λέξεων μὴ ἀρμοζουσῶν ἐκ/στικῷ θέματι»¹⁰⁷.

Ἡ διάστασις ἀπόψεων καὶ ἡ διαίρεσις ἐν τοῖς κόλποις τῶν πιστῶν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος καταγράφεται ἐν τῷ ἀπὸ 8ης Ἰουνίου 1910 ἐτέρῳ ἐκ Χαλκηδόνος ὑπογεγραμμένῳ ἐκ 43 προκρίτων τηλεγραφήματι, ἐνθα σημειοῦται ἡ ἀγανάκτησις τῶν πολιτῶν τῆς Χαλκηδόνος διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ συνεχιζομένη βεβήλωσις τῶν ναῶν, προερχομένη ἐξ ἀτόμων τὸ πλεῖστον ξένων τῇ Κοινότητι, κορυφοῦται καὶ γίνεται ἐκκλησις πρὸς τὴν ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, τὸν Πατριάρχην δηλονότι καὶ τὴν Σύνοδον, ὡς τοὺς μόνους ἀρμοδίους νὰ συμβάλουν εἰς τὴν ἄμεσον ἄρσιν τοῦ σκανδάλου.

107. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδῆξ Β' 58, § 8 (8 Ἰουνίου 1910), 337.

Ὁ Δέρκων Καλλίνικος θὰ θεωρήσει ὡς ἀρκούντως ἠτιολογημένη τὴν ἀπολογία τοῦ Χαλκηδόνης Γερμανοῦ, τὸν ὁποῖον ἔκρινεν ὡς ἀπηλλαγμένον πάσης κατηγορίας, μετὰ τῆς ἐπισημάνσεως ὅτι αἱ κατὰ τοῦ τελευταίου καταγγελτικαὶ ἀναφοραὶ δὲν ἀντεπροσώπευον τὸ γενικὸν φρόνημα καὶ τὴν γνώμη τῶν Κοινοτήτων τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνης, καθὼς οὐδεμίαν ἐπικύρωσιν ἔφερον, καὶ διὰ τοῦτο ἐκρίνοντο ὡς κατακριτέαι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἀντιστοίχους ἀναφορὰς ποὺ διεβιβάσθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπὸ κατηγορίαν τελοῦντος Ἱεράρχου, αἱ ὁποῖαι, κατὰ τὸν Δέρκων Καλλίνικον, ἀπήχουν τὸ φρόνημα τῶν κατοίκων τῆς ἐν λόγῳ Ἐπαρχίας¹⁰⁸.

Ὁ Μυτιλήνης Κύριλλος, συντασσόμενος τῇ γνώμῃ τοῦ Δέρκων Καλλινίκου, θὰ ἐπισημάνει τὸν ἀνοίκειον καὶ πρωτοφανῆ τρόπον γραφῆς τῶν κατὰ τοῦ Χαλκηδόνης Γερμανοῦ ἀναφορῶν, τὰς ὁποίας θὰ χαρακτηρίσει ὡς ἀποδοκιμαστέας καὶ ἐκτρόπους, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἀντιφρονοῦντες θέτουσιν ἑαυτοὺς «ἐκτὸς τοῦ νόμου καὶ τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν συνείδησιν τῶν χριστιανῶν προσβάλλουσι»¹⁰⁹. Σημειωτέον ὅτι καὶ ὁ Ἐάνθης Ἰωακείμ, κρίνων ἐπαρκῆ τὴν ἀπολογία τοῦ Χαλκηδόνης Γερμανοῦ, θὰ προσθέσει: «κακίζονται δὲ καὶ κατακρίνονται οἱ χριστιανοὶ διὰ τὰ ἐν ταῖς ἰ. Ἐκκλησίαις ταύταις ἐκτρόπως γιγνόμενα»¹¹⁰, ἐνῶ καὶ ὁ Κολωνίας Πολύκαρπος¹¹¹ θὰ συνταυτισθεῖ μὲ τὴν ἄποψιν τοῦ Δέρκων Καλλινίκου.

Ὁ Ἐλασσῶνος Πολύκαρπος, ἀφοῦ μὲν τονίση τὴν σοβαρότητα καὶ σπουδαιότητα τοῦ ὑπὸ κρίσιν ζητήματος, ἐξάρη δὲ τὸ σεβάσιμον τῆς προσωπικότητος τοῦ Χαλκηδόνης Γερμανοῦ καὶ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ τελευταίου ἐν τῇ ἐπιλύσει ζητημάτων, σὺν τῇ διαπιστώσει ὅτι πρὸς τὸν ὑπὸ κατηγορίαν Ἱεράρχην «μεγάλον μέρος τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ ἠτένιζε καὶ ἀτενίζει»¹¹², θὰ ἐπισημάνει τὰς καινοφανεῖς τάσεις ἀπὸ μέρους τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς διαστάσεως μεταξὺ κλήρου καὶ λαοῦ. Ἀφοῦ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ἀνάξιον νὰ κρίνῃ τὴν ποιμαντορικὴν

108. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 9 (8 Ἰουνίου 1910), 338.

109. Ὡ.π.

110. Ὡ.π., 340.

111. Βλ. Ὡ.π., 342.

112. Ὡ.π., 338.

δρασίῳ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ καὶ τὴν διοικητικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν πρὸς κατηγορίαν ζητημάτων, ὁ Ἐλασσῶνος Πολύκαρπος θὰ θεωρήσῃ ἐπαρκῆ τὴν ἀπολογίαν τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος ἐφ' ὅσων πτυχῶν ὁ τελευταῖος ἀπήντησεν, ἐκτιμῶν ὅτι ὑπῆρχον καὶ σημεῖα ποῦ δὲν ἀπηντήθησαν, ὡς ἐπὶ παραδείγματος χάριν αἱ κατηγορίαι διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἐν Μικρῷ Βακχάλκιῳ καὶ ἐν Παντειχίῳ περὶ τοῦ Ζαφειροπουλείου κληροδοτήματος δρώμενα¹¹³. Σημειωτέον ὅτι μετὰ τῆς οὐσίας τῆς ἐν λόγῳ τοποθετήσεως θὰ συνταχθεῖ καὶ ὁ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἄνθιμος, τονίσας τὴν ἀνάγκην παροχῆς παρὰ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ πλειόνων συμπληρωματικῶν στοιχείων ἐφ' ὅσων σημείων δὲν ἀπηντήθησαν ἐν τῇ ἀπολογίᾳ τοῦ τελευταίου¹¹⁴.

Ὁ Σάμου Κωνσταντῖνος θὰ κινήθῃ εἰς διάφορον γραμμὴν, θέτων ζήτημα μεθοδολογίας ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τῆς ὑποθέσεως. Ἐκκινῶν ἐκ τῆς διαπιστώσεως ὅτι ἡ ἐκφορὰ συλλήβδην κρίσεως, ἀθωωτικῆς ἢ καταδικαστικῆς, δὲν θὰ προσέφερε καλὰς ὑπηρεσίας τῷ Χαλκηδόνος Γερμανῷ, εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ κατοχυρωθῇ τὸ ἀδέκαστον, ἀκριβοδίκαιον καὶ ἀπρόσβλητον τῆς συνοδικῆς κρίσεως, ὁ Σάμου Κωνσταντῖνος θὰ προτείνει τὴν λεπτομερῆ, καὶ μάλιστα κατ' ἄρθρον, ἀνάγνωσιν καὶ ἐξέτασιν τῆς ἀπολογίας τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ ἐπ' ἀναφορᾷ πρὸς τὴν συγκεκριμένην κατὰ περίπτωσιν κατηγορίαν τῶν ἀντιφρονούντων, οὕτως ὥστε νὰ ἐκπληρωθῇ εἰς τὸ ἔπακρον τὸ καθήκον τῶν συνοδικῶν δικαστῶν καὶ νὰ περισωθῇ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κῦρος¹¹⁵.

Μὲ τὴν ἀποψιν τοῦ Σάμου Κωνσταντῖνου θὰ συνταχθεῖ ὁ Σωζοπόλεως Δωρόθεος, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἀποφευχθῇ τυχὸν μομφὴ κατὰ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου δι' ἐξ ὑφαρπαγῆς ἀθώωσιν τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, ἐπικροτῶν τὴν ἄχρι τοῦδε στάσιν ἀναμονῆς τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας ἐπ' ἐλπίδι ἐξευρέσεως συμβιβαστικῆς μεταξὺ τῶν διεστῶτων λύσεως. Παρὰ τὴν σφοδρὰν πολεμικὴν ἀπὸ μέρους μερίδος τοῦ ὁμογενειακοῦ τύπου κριτικὴν διὰ τὴν ἐφεκτικὴν στάσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Σωζοπόλεως Δωρόθεος, ἂν καὶ ἐφρόνῃ ὅτι ἦτο «ἐπαρκῆς, ἐπαρκεστάτη ἢ ἀπολογία τῆς Α.Σ., ἀλλ' ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως καὶ ὄχι ἀπὸ εἰδικῆς»¹¹⁶,

113. Βλ. ὁ.π., 338-339.

114. Βλ. ὁ.π., 339.

115. Βλ. ὁ.π.

116. Ὅ.π., 340.

θά θεωρήσει ἐπιβεβλημένην τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ ἀπάντησιν καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ἀπαντωμένων ὑπ' αὐτοῦ σημείων, ἔστω καὶ ἐὰν προέκειτο δι' ἕτεροχρονισμένας περὶ ζητημάτων ἐπισυμβάντων πρὸ δωδεκαετίας καταγγελίας.

Ὁ Φιλαδελφείας Προκόπιος¹¹⁷ θὰ ἐστιάσει εἰς τὸ ἀνευλαβές τοῦ ὕφους τῶν ἀναφορῶν τῶν ἀντιφρονούντων, ὡς καὶ εἰς τὴν προσπάθειαν τῶν τελευταίων νὰ ἐπιβάλουν τὴν ἀτζένταν τῶν εἰς τὴν διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν δι' ὕβρεων καὶ ἀπειλῶν, φρονῶν ὅτι τοιοῦτου περιεχομένου ἔγγραφα δὲν θὰ ἔδει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων. Φρονῶν ὅτι λόγῳ τούτων καλῶς ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς δὲν ἀπήντησεν ἐφ' ὅλων τῶν κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεων, ὁ Φιλαδελφείας Προκόπιος θὰ θεωρήσει ἐπαρκεστάτην τὴν ἀπολογίαὶν τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος¹¹⁸.

Ἐκ τῶν πλέον μακροσκελῶν, ἐμπεριστατωμένων καὶ τεκμηριωμένων τοποθετήσεων τυγχάνει ἡ ἀγόρευσις τοῦ Πισιδίας Κωνσταντίνου¹¹⁹, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐπισημάνῃ τὸν θυσιαστικὸν μόχθον ποῦ ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς καθ' ὅλον τὸ ἀρχιερατικὸν του στάδιον ἐπέδειξεν ὑπὲρ τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, χαρακτηρίσας αὐτὸν ὡς γεραρὸν ὑπέρμαχον τούτων, θὰ τονίσει ὅτι τὸ κρατοῦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καθεστῶς περὶ τῆς λήψεως ἐκκλησιαστικῆς ἀποφάσεως βάσει τῆς ἀπολογίας τοῦ ὑπὸ κατηγορίαν Ἱεράρχου, ἀπαντῶντος εἰς τὰς κατ' αὐτὸν αἰτιάσεις τῶν ἀντιφρονούντων, «δέον νὰ μεταβληθῇ πῶς καὶ καταστῆ συμφωνώτερον καὶ πρὸς τὰς δημιουργηθείσας νέας

117. Ὁ Προκόπιος Λαζαρίδης (1859-1923), ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1889), ἐξελέγη τὸ 1894 Ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως καὶ τὸ 1899 Μητροπολίτης Δυρραχίου. Τὸ 1906 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Φιλαδελφείας καὶ τὸ 1911 εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰκονίου. Βλ. Εὐγ. Κωσταρίδης, *Ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία...*, ὁ.π., σσ. 249-251.

118. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 9 (8 Ἰουνίου 1910), 340.

119. Ὁ Κωνσταντίνος Βαλλιούλης ἢ Ἀποστόλου ἢ Κωνσταντινίδης (1862-1911), ἐκ τῆς κώμης Σκοπὸς τῆς Ἐπαρχίας Σαράντα Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ὁρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1877), ἐξελέγη τὸ 1895 Ἐπίσκοπος Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, μετατεθεὶς τὸ μὲν 1900 εἰς τὴν Μητρόπολιν Γάνου καὶ Χώρας, τὸ δὲ 1906 εἰς τὴν Μητρόπολιν Πισιδίας. Βλ. «Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά. Πισιδίας Κωνσταντίνος», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. ΑΒ', ἀριθμ. 4 (Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 21 Ἰανουαρίου 1912), σ. 30.

περιστάσεις και ανάγκας»¹²⁰. Ὁ Πισιδίας Κωνσταντῖνος θὰ προβεῖ εἰς διάκρισιν τῶν κατὰ τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ αἰτιάσεων, φρονῶν ὅτι ὅσαι ἐκ τῶν κατηγοριῶν προήρχοντο ἐκ Χαλκηδόνος ἦσαν ποικίλης φύσεως: α) φύσεως ἀπτομένης τὰς σχέσεις τοῦ Ποιμενάρχου πρὸς τὸ ποιμνιόν του ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν καὶ λειτουργίαν τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν*, καθὼς οἱ ἀντιφρονοῦντες ἐμέμφοντο τὸν Γερμανὸν διὰ τὴν μὴ τήρησίν των, β) φύσεως διοικητικῆς καὶ γ) φύσεως ὑλικῆς καὶ οἰκονομικῆς, τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος κατηγορουμένου διὰ κατάχρησιν τῶν δικαιωμάτων ποὺ ἀπέρρεον ἐκ διαφόρων δικαστικῶν καὶ ληξιαρχικῶν πράξεων καὶ ἐν γένει ἐκ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Ταμείου ἢ τοῦ Ταμείου τῆς Δημογεροντίας. Ἀπεναντίας, ὅσαι αἰτιάσεις προήρχοντο ἐκ τῶν λοιπῶν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος μερῶν ἀφεώρων, κατὰ τὸν Πισιδίας Κωνσταντῖνον, εἰς πράξεις τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω, ὁ Πισιδίας Κωνσταντῖνος, θεωρῶν ὅτι τυχὸν συλλήβδην ἀθῶωσις τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ δὲν θὰ παρεῖχε πρὸς τὸν γεραρὸν Ἱεράρχην καλὰς ὑπηρεσίας, καθὼς ἐκρίνετο ἀνέφικτον ὅπως οἱ ἐνιστάμενοι χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἤδη προσέφυγον εἰς τὰς ἐπιτοπίους ὀθωμανικὰς ἀρχὰς αἱ ὅποιαι, κατὰ τὸν εἰρημένον Ἱεράρχην, ἐπεδείκνυον εὐνοϊκὴν πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας διάθεσιν, ἀποδεχθῶν τοιαύτην συνοδικὴν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξελάμβανον ὡς μεροληπτικὴν μὲ ἀποτέλεσμα ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς νὰ περιέλθῃ εἰς ἔτι πλέον δυσχερῆ θέσιν, θὰ προτείνει «νὰ καταρτισθῇ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ, ἣτις νὰ προσκαλέσῃ τινὰς τῶν ἀντιφερομένων χριστιανῶν καὶ ζητήσῃ παρ' αὐτῶν ἢ νὰ ἀποδείξωσι τὰς ὑπ' αὐτῶν προβαλλομένας αἰτιάσεις ἢ νὰ πεισθῶσιν οἱ χριστιανοὶ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι νὰ παύσωσι τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γινομένας ἀσχημίας καὶ προσελθόντες ζητήσωσι συγγνώμην παρὰ τοῦ Μ/του αὐτῶν»¹²¹.

Τὴν κάθετον ἀντίθεσίν του πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ Πισιδίας Κωνσταντῖνου θὰ ἐκφράσῃ ὁ Προικοννήσου Σωφρόνιος, ὁ ὅποιος, ἀφοῦ ἐξάρη τὴν μέχρις αὐτοθυσίας αὐταπάρνησιν τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ καὶ κρίνῃ τὴν ἀπολογία του, ἂν καὶ περιληπτικὴν, ὡς ἐπαρκῆ, θὰ θεωρήσῃ τὴν προοπτικὴν συστάσεως Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς μέτρον

120. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 9 (8 Ἰουνίου 1910), 341.

121. Ὁ.π., 342.

χειρότερον, καθώς τὸ μόνον ἀρμόδιον κατ' αὐτὸν ὄργανον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως διὰ τῆς ἀκροάσεως τῶν ἀντιφρονούντων καὶ νὰ ἐκδικάσῃ τὴν ὑπόθεσιν ἦτο ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος¹²².

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ', τοποθετούμενος τελευταῖος, θὰ ποιήσῃ μνείαν εἰς τὴν τοποθέτησιν τοῦ Ξάνθης Ἰωακείμ διὰ νὰ ἀντικρούσῃ τὴν πρότασιν τοῦ Πισιδίας Κωνσταντίνου περὶ ἀλλαγῆς τοῦ καθεστῶτος προσεγγίσεως τοιούτων ζητημάτων. Ἀπορρίπτων τὴν γνώμην ὅτι ὁ Χαλκηδόνος Γερμανός «ὡς ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἴσταται ὑπεράνω τῶν δικαζόντων ἀδελφῶν»¹²³ καὶ ἐκλαμβάνων ὡς μὴ ἀληθῆ, μὴ νόμιμον καὶ μὴ λογικὴν τὴν κατακριτέαν περὶ τῶν ἀνευχθέντων τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀντιφρονούντων ἄποψιν τινῶν ἐκ τῶν συνοδικῶν παρέδρων, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας, χωρὶς νὰ παράσχῃ κάλυψιν καὶ ἐπιδοκιμασίαν πρὸς τοὺς παρεκτραπέντας χριστιανούς, θὰ προβεῖ εἰς τὴν μετάθεσιν ὀλοκλήρου τῆς εὐθύνης περὶ τῆς ἐπιλύσεως τοῦ ἀνακύψαντος ἐν Χαλκηδόνι Ζητήματος εἰς τὴν ποιμαντικὴν μέριμναν τοῦ κυριάρχου Μητροπολίτου: «Ὁ Γέροντας ἅγιος Χαλκηδόνος ἀνεξαρτήτως τῶν κατ' αὐτοῦ λεχθέντων καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ δέον νὰ τύχῃ τῆς ἀγαστῆς ἐκτιμῆσεως τῆς Ἱ. Συνόδου διὰ τε τὴν προηγουμένην αὐτοῦ ἔκτακτον ὑπηρεσίαν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σαρκίου αὐτοῦ καὶ δέον νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ μεθ' ὅλου τοῦ κύρους τὸ ὅποιον δίδωσιν οἱ ἱ. Κανόνες καὶ οἱ ἔθν. Κανονισμοὶ εἰς τὸν ποιμένα ἐκάστης ἐπαρχίας, ἀφήνοντες εἰς τὴν σύνεσιν τῆς Α. Σ. νὰ καταστείλῃ τὸν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ γεννηθέντα σάλον. Τὸν σάλον τοῦτον δὲν δυνάμεθα νὰ καταστείλωμεν οὔτε ἡμεῖς, οὔτε ἡ Κυβέρνησις. Τοῦτο δὲ καλῶς γινώσκοντες δὲν πρέπει νὰ ἐκθέτωμεν τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Ἡ καταστολὴ τῆς καταστάσεως ἐν Χαλκηδόνι πρέπει ν' ἀφεθῇ καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τὴν Α.Σ., ἥτις ὀφείλει νὰ προσκαλέσῃ τὰ τέκνα αὐτῆς, ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ιδέας καὶ νὰ διευθετήσῃ ἐν συνεννοήσῃ μετ' αὐτῶν τὰ πράγματα τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς»¹²⁴.

122. Βλ. ὁ.π.

123. Ὁ.π., 343.

124. Ὁ.π.

Ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος, μετὰ καὶ τὴν διευκρινιστικὴν τοποθέτησιν τῶν Μητροπολιτῶν Πισιδίας Κωνσταντίνου καὶ Σωζοπόλεως Δωρόθεου ὑπὲρ τοῦ ἐπαρχοῦς τῆς ἀπολογίας, θὰ κρίνει ἐπαρκῆ τὴν ἀπολογίαν τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον, πέραν τοῦ νενομισμένου πατριαρχικοῦ πιττακίου, θὰ ἀποσταλεῖ καὶ σχετικὴ διὰ τοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος παραινετικὴ ἐπιστολή. Ἡ συνοδικὴ ἀπόφασις δὲν ὑπῆρξεν ὁμόφωνος, καθὼς ἐμειονοψήφισαν οἱ Μητροπολίται Ἐλασσῶνος Πολύκαρπος καὶ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἄνθιμος, ἐμμείναντες εἰς τὴν ἄποψιν των περὶ τῆς ἀνάγκης συμπληρώσεως τῆς εἰρημένης ἀπολογίας, ὁ Πισιδίας Κωνσταντίνος, ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκην συστάσεως Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὁ Σάμου Κωνσταντίνος, διὰ λόγους ἀκολουθητέας μεθοδολογίας¹²⁵.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ὡς ἄνω συνοδικῶν ἀπόψεων κατὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου ὡς δικαστηρίου περὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος, καθίσταται σαφές ὅτι, πρὸ τῆς τοποθετήσεως τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', τὸ συνοδικὸν σῶμα ἦτο διχασμένον σχετικῶς πρὸς τὸ ἐπαρκές ἢ μὴ τῆς ἀπολογίας τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ. Ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος ἐκ τῶν κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεων ἐτάχθησαν εὐθαρσῶς καὶ ἄνευ περιστροφῶν καὶ ὑποσημειώσεων ἕξ μέλη, ἦτοι οἱ Μητροπολίται Δέρκων Καλλίνικος, Μυτιλήνης Κύριλλος, Ξάνθης Ἰωακείμ, Κολωνίας Πολύκαρπος, Φιλαδελφείας Προκόπιος καὶ Προικοννήσου Σωφρόνιος, ἐνῶ πέντε συνοδικοὶ Ἱεράρχαι (οἱ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἄνθιμος, Ἐλασσῶνος Πολύκαρπος, Σάμου Κωνσταντίνος, Σωζοπόλεως Δωρόθεος καὶ Πισιδίας Κωνσταντίνος) ἐξέφρασαν σαφεῖς ἐπιφυλάξεις. Τὸ καταλυτικὸν σημεῖον διὰ τὴν μεταστροφὴν τοῦ κλίματος συνίστατο εἰς τὴν ἀθωωτικὴν διὰ τὸν Χαλκηδόνος Γερμανὸν τοποθέτησιν καὶ ψῆφον τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', γεγονός ἄκρως καθοριστικόν, καθὼς ἡ εὐμενὴς καὶ ἐπεικὴς κρίσις τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδοξίας ὑπὲρ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀντιπάλου τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου συμπαρέσυρε τοὺς Μητροπολίτας Σωζοπόλεως Δωρόθεον καὶ Πισιδίας Κωνσταντίνον εἰς τὴν ἐκ νέου τοποθέτησιν ὑπὲρ τοῦ ἐπαρχοῦς τῆς ἀπολογίας τοῦ ὑπὸ κρίσιν Γέροντος Ἱεράρχου.

Εἰς τὸν ἀπόηχον τῆς ὡς ἄνω συνοδικῆς ἀποφάσεως, κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 10ης Ἰουνίου 1910, παρόντος καὶ τοῦ Χαλκηδόνος

125. Βλ. ὁ.π., 344.

Γερμανοῦ¹²⁶, θὰ ἀναγνωσθεῖ ἡ ἀπὸ 10ης Ἰουνίου ἀναφορὰ ἐκ Χαλκηδόνος, φέρουσα ἐνενήκοντα ὑπογραφάς, δι' ἧς ἐκφράζεται ἡ προθυμία τῶν ἐπιστελλόντων ὅπως: «ψυχραίμως καὶ λογικῶς συζητήσωσι μετὰ τῶν ἐνισταμένων τὰ χρήζοντα βελτιώσεως ἐν τῇ Κοινότητι αὐτῶν»¹²⁷. Κατ' αὐτὴν θὰ ἐγκριθεῖ συνοδικῶς τὸ ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὸν Πισιδίας Κωνσταντῖνον Ἐπιτροπῆς συνταχθὲν σχέδιον μερικοῦ τακριοῦ, ἐν εἶδει ἀπαντήσεως πρὸς τοὺς ληφθέντας ὑπουργικοὺς τεσκερέδες, περὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι τεκταινομένων, ἐν τῷ ὁποίῳ διαπιστωτικῶς λέγεται ὅτι, παρὰ τὴν λήψιν τῶν προσηκόντων ἀπὸ μέρους τῶν ἀρμοδίων μέτρων, «ἡ κατάστασις ἐξακολουθεῖ, ἐξ ὧν συναγεται ὅτι οἱ ἐντεταλμένοι δὲν ἐπιτελοῦσι τὸ καθήκον αὐτῶν ὡς προσήκει πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως καὶ ἀποσόβησιν τῶν τοιούτων ἐκτρόπων, ὡς ἐκ τούτου οἱ ταραξίεις ἐκτραχύνονται ἔτι μᾶλλον καὶ μείζονας προκαλοῦσι σκηνάς, ματαιοῦνται δὲ οὕτω πᾶσα τῶν Π/χείων καὶ τῆς Σ. Κεντ. Κυβερνήσεως ἀγαθὴ πρόθεσις καὶ ἐνέργεια»¹²⁸. Παραλλήλως δὲ ἀπορρίπτεται ὡς μὴ ἐπαρκῆς ἡ δικαιολογητικὴ περὶ τῶν ἐκτρόπων βάσις τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν τὰ ἔκτροπα προήρχοντο ἐκ κομματικῶν λόγων. Σημειωτέον ὅτι ἡ ἔγκρισις τοῦ ὑπὸ τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς προπαρασκευασθέντος γενικοῦ τακριοῦ θὰ λάβει χώραν κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 15ης Ἰουνίου 1910, μειονοψηφούντων τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' καὶ τῶν Μητροπολιτῶν Σάμου Κωνσταντῖνου καὶ Σωζοπόλεως Δωροθέου.

Τὸ σημαντικὸν ἐν προκειμένῳ ἔγκριται εἰς τὴν περὶ τακριοῦν τοποθέτησιν τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', ἐκφράσαντος καὶ πάλιν ἀρνητικὴν γνώμην καὶ θεωρήσαντος ὅτι τοιαῦται ἐνέργειαι θὰ ἐπέφερον τὴν ἔκθεσιν τοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Γένους ἔναντι τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν ἐπὶ τῇ δικαιολογητικῇ βάσει ὅτι «ἡ γενικότης τοῦ πράγματος ἀποτελεῖ μίαν κατάφωρον κατηγορίαν καθ' ὅλοκλήρου τοῦ ἔθνους, ὡς μὴ συναισθανομένου τὴν ἱερότητα τῶν ἱερῶν ναῶν»¹²⁹, ἥπερ θὰ προεκάλει σάλον κατὰ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου. Ἐκτιμῶν ὅτι τὸ κακὸν τῆς βεβηλώσεως τῶν χριστιανικῶν χώρων λατρείας δὲν προήρχετο

126. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58 (10 Ἰουνίου 1910), 349.

127. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 42 (10 Ἰουνίου 1910), 358.

128. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 5460 (12 Ἰουνίου 1910), 360.

129. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδιξ Β' 58, § 36 (15 Ἰουνίου 1910), 371.

ἐκ τῶν κυβερνητικῶν ἀρχῶν ἀλλ' ἐξ ἰδίων καὶ παραδεχόμενος ὅτι βάσει τινῶν διατάξεων τῶν βερατιῶν παρείχεται εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς τὸ δικαίωμα τῆς ἐκζητήσεως ἀπὸ μέρους τῶν ἀρμοδίων τῆς τιμωρίας τῶν ταραξιῶν, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ θεωρήσει ὅπως ἀβάσιμον ἐν προκειμένῳ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ἄρθρου ΙΓ' τοῦ Συντάγματος, καθὼς ἡ σχετικὴ περὶ σεβασμοῦ τοῦ προνομιακοῦ τῶν ὀρθοδόξων καθεστῶτος ἀπὸ μέρους τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν διάταξις ἀπετέλει τὸ βασικὸν ἐπιχείρημα τῶν τελευταίων διὰ τὴν μὴ ἐπέμβασίν των ἐντὸς τῶν χώρων τελέσεως τῆς χριστιανικῆς λατρείας.

Ὁ ἀπόηχος τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως τῆς 8ης Ἰουνίου 1910 καθίσταται ἐκτυπώτερος ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς 15ης Ἰουνίου, ὅτε καὶ θὰ ἀναγνωσθεῖ τὸ ἀπὸ 13ης Ἰουνίου τηλεγράφημα (φέρων ὑπογραφήν «Κοινότης Χαλκηδόνος», μετὰ τῆς σημειώσεως ὅτι ἀναλόγου περιεχομένου τηλεγράφημα ἐστάλη καὶ παρὰ τῆς Κοινότητος Χρυσουπόλεως), ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Ὁ ἐλέω Π/χικῆς ψήφου ἀθωωθείς πλὴν ὑπέροπε ἐκπτωτος καὶ καταδεδικασμένος συνειδήσει λαοῦ Γερμανὸς ἀπεκηρύχθη καὶ σήμερον πανδήμως ἀδικαιολόγητος ἀθώωσις ἐπεδείνωσε κατάστασιν· ὑπερτάτη ἀνάγκη σοβαρᾶς μελέτης ζητήματος καὶ ἀπονομῆ δικαιουσίνης καταπιεζομένου λαῶ ἐπιβάλλεται»¹³⁰.

Τὸ γεγονός μάλιστα ὅτι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐκ διαφόρων περιοχῶν τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος προελθουσῶν κατηγορητηρίων ἀναφορῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ζητήματος, μόνον δύο τηλεγραφήματα ἐναντίον τῆς ἀθωωτικῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως τῆς 8ης Ἰουνίου 1910 καταγράφονται ἐν τοῖς συνοδικοῖς πρακτικοῖς, καθ' ἣν στιγμὴν κατὰ τὴν ἐν λόγῳ συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 15ης ἰδίου ἀνεγνώσθησαν τρία ἔτερα (ἐκ τῆς Μουχταρογεροντίας Πριγκήπου, ἐκ τῆς Κοινότητος Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κοινότητος Χαρταλιμῆς)¹³¹ εὐχαριστήρια τηλεγραφήματα ἐπὶ τῇ ἀθώωσει τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, ἐνῶ καὶ κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 22ας Ἰουνίου καταγράφονται δύο εὐχαριστήρια ὡσαύτως τηλεγραφήματα ἐκ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς Κοζλοῦ (22 Ἰουνίου)¹³² καὶ ἐκ τῶν Κοινοτήτων

130. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 31-32 (15 Ἰουνίου 1910), 370.

131. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 33-35 (15 Ἰουνίου 1910), 370.

132. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 14 (22 Ἰουνίου 1910), 382.

Γκέμπζε και Ζαλκουλδάκ (18 Ιουνίου)¹³³, δηλοῖ τὴν ἀναστροφὴν τοῦ κλίματος, τὴν σταδιακὴν ἐκτόνωσιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος καὶ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ καταπράυνσιν τῶν ἐξεγερθεῖσων χριστιανικῶν συνειδήσεων ἐναντίον τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν στάσιν τῆς Διευθύνσεως Δημοσίας Ἀσφαλείας ἐπὶ τοῦ θέματος, χαρακτηριστικὸς τυγχάνει ὁ ἀπὸ 8ης Ἰουνίου 1910 τεσκερὲς τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων, δι' οὗ διαβιβάζεται τοῖς Πατριαρχείοις, ἔστω καὶ ἑτεροχρονισμένως, ἡ ἐνόχλησις τῆς εἰρημένης Διευθύνσεως ἀναφορικῶς πρὸς τὴν περιφρονητικὴν, ὡς λέγεται, στάσιν καὶ συμπεριφορὰν τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ πρὸς τὰ ὄργανα τῆς τάξεως ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἔκτροπα γεγονότα τῆς 2ας Μαΐου ἐν τῷ Ναῶ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνος. Ἐν τῷ εἰρημένῳ ἐγγράφῳ γίνεται λόγος διὰ τὴν χρῆσιν ἀπρεπῶν ἐκφράσεων ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ εἰρημένου Ναοῦ ἀπὸ μέρους τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου σχετικῶς πρὸς τὴν ἐλλιπῆ τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως, τὰς ὁποίας ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπέδωσεν εἰς τὴν συγκίνησιν καὶ τὴν θλίψιν ποὺ ἐδοκίμασεν ἐκ τῆς διακοπῆς τῆς θείας Λειτουργίας. Κατὰ τὴν εἰρημένην Διεύθυνσιν, αἱ ἐκτοξευθεῖσαι φράσεις ἀντίκεινται πρὸς τοὺς κανόνας τῆς λεπτότητος, τοῦ ἐπιστέλλοντος Ὑπουργείου ἀξιούντος παρὰ τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χαλκηδόνος τὸν σεβασμὸν εἰς τοὺς κανόνας τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ τῆς εὐγενείας¹³⁴. Δὲν ἀποκλείεται εἰς τὴν ἐνόχλησιν τῆς ἐν λόγῳ Διευθύνσεως νὰ ὀφείλεται καὶ ἡ ὑπόνοια περὶ χαλαρῆς στάσεως ἀπὸ μέρους τῶν ἀρχῶν ἀσφαλείας ἔναντι τῶν ἀντιφρονούντων καὶ εἰς τὴν ἀπὸ μέρους τῶν ἀποφυγῆν ἐμπλοκῆς καὶ ἐφαρμογῆς αὐστηρῶν προληπτικῶν πρωτοκόλλων ποὺ θὰ ἔθετον κατὰ τρόπον ριζικὸν τέλος εἰς τὴν διαιώνισιν ἐκνόμων συμπεριφορῶν.

Ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ἀπὸ 10ης Ἰουνίου 1910 ἀναφορὰ κατοίκων τῆς Χαλκηδόνος, φίλα κειμένων τῷ Γερμανῷ Καβακοπούλῳ,

133. Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κώδιξ Β' 58, § 15 (22 Ἰουνίου 1910), 382.

134. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κώδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 5526 (8 Ἰουνίου 1910), σσ. 51-52. Σημειωτέον ὅτι, ἐπειδὴ ὁ τεσκερὲς τῆς 8ης Ἰουνίου 1910 δὲν ἠπαντήθη παρὰ τῶν Πατριαρχείων, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων, διὰ νέου ἀπὸ 4ης Ἰουλίου τεσκερέ, θὰ ἐπανέλθει αἰτούμενον παρὰ τοῦ Πατριαρχείου πληροφορίας περὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κώδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 7240 (4 Ἰουλίου 1910), 367.

καθώς ἀμέσως μετὰ τὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν τῆς 8ης Ἰουνίου θὰ θέσουν τὸ πλαίσιον τῆς συνεργασίας μετὰ τῶν ἀντιφρονούντων διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν καλῶς νοουμένων συμφερόντων τῆς περιπέστου Ἐπαρχίας ταύτης τοῦ Θρόνου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λελογισμένης ἀνορθώσεως καὶ εὐλόγου ἀναπτύξεως καὶ οὐχὶ τῆς ριζοσπαστικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ τῆς ἀνορθολογικῆς ἐξαρθρώσεως τῶν κοινοτικῶν πραγμάτων, γεγονόςς τὸ ὅποιον ὑποδηλοῖ διάθεσιν ἀποκλιμακώσεως τῆς τεταμένης καταστάσεως καὶ ὁμαλοποιήσεως τῶν ἐν Χαλκηδόνι τεκταινομένων: «Οὐδεὶς ἐχέφρων [...] θ' ἀρνηθεῖ εἰς λογιζομένους χριστιανοὺς καὶ πατριώτας τὸ δικαίωμα τῆς ἀνορθώσεως τῶν τυχόν κακῶς παρ' ἡμῖν κειμένων, εἴμεθα δὲ ἔτοιμοι ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἀντιφρονούντων ἡμῖν σήμερον ἀδελφῶν μας νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἐμπέδωσιν τῆς καταστάσεως καὶ τὴν εἰρηνικὴν τῆς Κοινότητος ἡμῶν ἀνάπτυξιν ἐπὶ βάσεων ἐρυμνοτέρων ἀπὸ κοινοῦ συμπράττοντες ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ. Πλὴν, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πόθου τούτου, οὐδεμίαν ἔχομεν ἀνάγκην ἐξαρθρώσεων»¹³⁵. Ὁ φόβος βεβαίως τῶν ἐπιστελλόντων συνίστατο εἰς τὸ ἐνδεχόμενον συνεχίσεως τῆς βεβηλώσεως τῶν ναῶν τῆς Χαλκηδόνος, διὸ καὶ θὰ αἰτηθοῦν παρὰ τῷ Πατριάρχῃ Ἰωακείμ Γ' καὶ τῇ περιὶ Αὐτὸν Συνόδῳ τὴν λήψιν πλέον αὐστηρῶν μέτρων ἐναντίον τῶν ἀντιφρονούντων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ναῶν ἐξ ἐπιδρομῆς φωνασκούντων καὶ ἐγκαθέτων.

Ἀνάλογον φόβον περὶ παρατάσεως τῶν ἐκτρόπων καταστάσεων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἁγίας Εὐφημίας καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος Χαλκηδόνος καὶ περὶ δημιουργίας εὐρυτέρου ζητήματος θὰ ἐκφράσει καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων διὰ τοῦ ἀπὸ 30ῆς Ἰουνίου 1910 σχετικοῦ τεσκερέ, ἐν τῷ ὁποίῳ τονίζεται ἡ ἀπὸ μέρους τῶν Πατριαρχείων ἀνάγκη λήψεως καταλλήλων μέτρων, συντελεστικῶν εἰς τὴν ἀποσόβησιν τῆς καταστάσεως καὶ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἐνδεχομένου ἐπεκτάσεως τῶν διαδηλώσεων¹³⁶.

Ρόλον εἰς τὴν σταδιακὴν ἐκτόνωσιν τῆς καταστάσεως, πέραν ἀπὸ τὴν αὐστηρὰν ποινὴν τοῦ ἐξωεκκλησιασμοῦ πρὸς τοὺς πρωταιτίους τοῦ ἐν

135. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 5630 (10 Ἰουνίου 1910), 391.

136. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 6442 (30 Ἰουνίου 1910), 134-135.

Χαλκηδόνι κινήματος, θὰ διαδραματίσει καὶ ὁ κλονισμὸς τῆς υἰείας τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, διάγοντος ἤδη τὸ ἑβδομηκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καθὼς, εἰς τὸν ἀπόηχον τῆς τελεσιδικίου συνοδικῆς ἀποφάσεως περὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος θὰ ἐκδοθεῖ ἡ σχετικὴ παρὰ τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν ἄδεια, κοινοποιηθεῖσα τοῖς Πατριαρχείοις διὰ τοῦ ἀπὸ 20ῆς Ἰουνίου 1910 τεσκερὲ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων¹³⁷, διὰ τῆς ὁποίας ἐπετρέπετο εἰς τὸν Γερμανὸν Καβακόπουλον ἢ μετὰβασίς του εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸς περίθαλψιν τῆς υἰείας του, πρῶτον εἰς Παρισίους καὶ ὕστερον εἰς Βιέννην, ὡς ἄλλως τε ὁ ἴδιος ὁ ἀσθενῶν Ἱεράρχης ἐπληροφόρει τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν ἀπὸ 28ῆς Ἰουλίου¹³⁸ καὶ 31ῆς Ὀκτωβρίου 1910¹³⁹ σχετικῶν γραμμάτων του.

Ἡ πολὺμηνος ἀπουσία τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἡ ἀνάθεσις τῆς ἐπιτροπείας τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Δαφνουσίας Κωνσταντῖνον¹⁴⁰ θὰ συμβάλει ἔτι περαιτέρω εἰς τὴν ἐκτόνωσιν τῆς καταστάσεως, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ γεγονότος ὅτι τὴν 31ην Ἰουλίου 1910 συνετάχθη σχέδιον Κανονισμοῦ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος, φέρων ὡς προμετωπίδα τὴν ὑπογραφήν τοῦ Ἐπισκόπου Δαφνουσίας Κωνσταντῖνου, ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ Ἐπιτροπεύοντος τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ¹⁴¹, τὸ ὁποῖον

137. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 6012 (20 Ἰουνίου 1910), 354.

138. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 7294 (28 Ἰουλίου 1910), 136. Πρβλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κῶδιξ Α' 84, ἀριθμ. πρωτ. 7294 (9 Αὐγούστου 1910), 241.

139. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 9950 (31 Ὀκτωβρίου 1910), 112. Πρβλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κῶδιξ Α' 84, ἀριθμ. πρωτ. 9950 (18 Νοεμβρίου 1910), 353.

140. Ὁ Κωνσταντῖνος Κοῦδάκης (1876-1954), ἐκ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπαρχίας Κρήνης ὁρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1901), ἐξελέγη τὸ μὲν 1908 Ἐπίσκοπος Δαφνουσίας, τὸ δὲ 1912 Μητροπολίτης Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου, ἐνῶ κατεστάθη τὸ μὲν 1924 Μητροπολίτης τῆς προσωποπαγοῦς Μητροπόλεως Πλωμαρίου, τὸ δὲ 1934 Μητροπολίτης Κίτρους καὶ Κατερίνης. Βλ. Α. Δαγκλῆς, *Καταγωγή, μόρφωση καὶ ἐκλογή τῶν Μητροπολιτῶν τῶν Νέων Χωρῶν ἀπὸ τῆ Μικρασιατικῆ Καταστροφῆ (1922) μέχρι τὸ 1972*, διπλωματικὴ ἐργασία, Ἄριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Τμῆμα Θεολογίας, Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 49-50, doi: 10.26262/heal.auth.ir.298464.

141. Βλ. Χρ. Καλαϊτζῆς (Μητρ. Μύρων), *Καὶ ὁ λόγος περὶ Κανονισμῶν. Βυζαντινὰ*

ἀπησχόλησε τὴν Πατριαρχικὴν Σύνοδον κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ 1910, μέχρι τῆς τελικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐγκρίσεώς του κατόπιν σχετικῶν ἐπελθουσῶν τροποποιήσεων¹⁴², καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ἐδόθη νέα ὠθησις εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐν Χαλκηδόνι κοινοτικῶν πραγμάτων. Τὸ γεγονός μάλιστα ὅτι εἰς τὴν πενταμελῆ Συντακτικὴν πρὸς τοῦτο Ἐπιτροπὴν συμμετέσχε καὶ μέλος ἐκ τῶν ἀντιφρονούντων (Σ. Χουδαβερδόγλου) ἀπετέλει ἀπτὴν ἔνδειξιν περὶ τῆς καταβληθείσης πρὸς ὑπέρβασιν τῆς κρίσεως καὶ ἔνωσιν τῶν διεστῶτων προσπαθείας ἀπὸ μέρους τῆς Κοινοτικῆς Συνελεύσεως τῆς Χαλκηδόνος¹⁴³.

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ', κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος, ὡς ἄλλως τε ἔπραξε καὶ κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Ἐφεσιακοῦ ἢ Κυδωνιακοῦ Ζητήματος (1905-1908) μὲ τὴν σῶφρονα τοποθέτησίν του ἀπέναντι εἰς τὸν ἀντιπολιτευόμενον τὸν Πατριάρχην Μητροπολίτην Ἐφέσου Ἰωακείμ Εὐθυβούλῃν¹⁴⁴, ἐπέδειξε στάσιν θεσμικὴν καὶ μετριοπαθῆ, καθὼς ἀπέφυγε νὰ κινήθῃ ἐπὶ τῇ βάσει προσωποληπτικῶν κριτηρίων κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως τοῦ βασικοῦ του ἀντιπάλου καὶ ἐξέχοντος παράγοντος τῆς ἀντιωακειμικῆς πτέρυγος Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, δεδομένου ὅτι ὁ Γερμανὸς Καβακόπουλος, διακρινόμενος, κατὰ τὸν ἰωακειμιστὴν Κωνσταντῖνον Σπανοῦδην, διὰ τὴν ἔκτακτον διπλωματικὴν του δεξιότητα, ἂν καὶ ἐστερεῖτο σῶφρονος καὶ περιεσκεμμένης μετριοπαθείας, παρ' ὅλο ποῦ κατεῖχεν ἡγετικὴν, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Παύλου Στεφάνοβικ, θέσιν εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἰωακειμισμού ἀγῶνα, «κατώρθωσεν ὁ ἐπιφανῆς οὗτος κληρικὸς ὄχι μόνον βεβαίαν καὶ ἀσφαλῆ νὰ καταγάγῃ τὴν νίκην, ἀλλὰ καὶ εἰς δεινὴν νὰ περιαιγάγῃ τὸ ἰσχυρότατον Ἰωακειμικὸν κόμμα θέσιν καθ' ὅλας τὰς ἀκολούθους πατριαρχικὰς ἐκλογὰς»¹⁴⁵, κατὰ τὴν περίοδον 1884-1901.

κατάλοιπα, Βυζαντινὲς ἐπιβιώσεις, τόμ. ΙΗ', ἔκδ. Ἰ. Μητροπόλεως Μύρων & Ἰ. Μ. Μ. Βατοπαίδιου, Κωνσταντινούπολις 2022, σσ. 298-340.

142. Βλ. σχετικῶς Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 9418 (20 Ὀκτωβρίου 1910), 302-304· *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 10792 (30 Νοεμβρίου 1910), 137-146.

143. Βλ. Π.Α., *Φάκελλοι Εἰσερχομένων Ἐγγράφων*, Κῶδιξ ΝΑ' 3, ἀριθμ. πρωτ. 07839 (22 Αὐγούστου 1910), 84-85.

144. Βλ. Θ. Μειμάρης, *Ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Γερροντικῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου...*, ὁ.π., σσ. 107, 115, 117-118, 132-133, 156-158, 189-190.

145. Κ. Σπανοῦδης, *Ἱστορικαὶ Σελίδες. Ἰωακείμ ὁ Γ'*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1902, ἀρχιμ. Ἀνδρέας Νανάκης (ἐπιμ.), ἔκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2000, σ.

Κατὰ δὲ τὸν Δημήτριον Μαυρόπουλον, «εἰς ἀναφυὲν προσωπικὸν ὄλως ζήτημα τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, ὁ Ἰωακείμ ὁ Γ' ἀπέδειξε πρὸς τοῦτον τὸ μεγαλόφυχον αὐτοῦ, ἐνῶ ἐκράτει εἰς χεῖρας του τὴν ἐκ τῆς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος παῦσιν του [...]. Κατὰ τὴν διάσκεψιν αἱ ψῆφοι τῶν Συνοδικῶν ἐδιτάσθησαν [...] τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ ψηφίσαντος ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ ὑποδίκου Μητροπολίτου»¹⁴⁶, καθὼς «ἡ ἀπόφασις αὕτη προητοίμασε κατὰ πολὺ τὴν ἄνοδον τοῦ Γερμανοῦ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον [...] ἀνεξαρτήτως ὅμως τοῦ γεγονότος τούτου, ὁμολογητέον, ὅτι ἡ συνεργασία ἐν τῇ Συνόδῳ δύο ἀπὸ ἐτῶν ἀντιπάλων, Ἰωακείμ Γ' καὶ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, ὑπῆρξεν ἀδιατάρακτος καὶ ἀρμονική, ἀναγνωρίσαντος τοῦ τελευταίου τὴν μεγαλόφρονα χειρονομίαν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου»¹⁴⁷.

Κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν, τὸ Μητροπολιτικὸν Ζήτημα τῆς Χαλκηδόνος ἐνετάσσετο εἰς κομματικὸν ἐνδορωμαϊκὸν πλαίσιον, ὀπτική θέασις ἡ ὁποία δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἢ μᾶλλον ἀπερρίπτετο διαρρήδην ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡγεσίαν καὶ τὴν ἱεραρχίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Αἱ ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ εἰς τὴν προσπάθειάν των νὰ ἀποστασιοποιηθοῦν ἐκ τῆς οὐσιαστικῆς ἀναμίξεώς των εἰς τὸ ζήτημα ἐθεώρουν ὡς εὐλογον καὶ βολικὴν τινὰ ἐξήγησιν τὴν ἀναγωγὴν τοῦ ζητήματος εἰς τὴν ἐπὶ δεκαετίας ὑφισταμένην εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ρωμαίικης Κοινότητος ἔκδηλον, ὀξυτάτην καὶ δυναμικὴν διαμάχην μεταξὺ τῶν δύο κομμάτων, τῶν ἰωακειμικῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ συστήματος τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν*, καὶ τῶν ἀντιωακειμικῶν ἐκφραστῶν τοῦ διοικητικοῦ συστήματος τοῦ Γερωντισμοῦ¹⁴⁸ ποὺ προῦπήρχε τοῦ ἐν

64. Ὁ Γερμανὸς Καβακόπουλος διετέλεσε σύμβουλος καὶ μέντωρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Ε' (1887-1891), ἐνῶ εἰς τὰς ἐνεργείας του ὀφείλεται ἡ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἄνοδος τῶν μετέπειτα Πατριαρχῶν Νεοφύτου Η' (1891-1894), καὶ Ἀνθίμου Ζ' (1895-1897).

146. Δ. Μαυρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ σελίδες...*, ὀ.π., σ. 54.

147. Ὁ.π., σσ. 54-55.

148. Ὁ Γερωντισμὸς, ὁ ὁποῖος ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν*, ἦτο τὸ διοικητικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον ἐφηρμόσθη εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχίας τοῦ Σαμουήλ Χαντζερῆ (1763-1768), ὅτε καί, συμφώνως πρὸς σχετικὸν Χάττι σερίφ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἡ πατριαρχικὴ σφραγὶς ἐχωρίσθη εἰς τέσσαρα μέρη, τὸ ἐν ἐκ τῶν ὁποίων ἐκράτει ὁ Πατριάρχης καὶ τὰ ὑπόλοιπα τρεῖς ἐκ τῶν Γερόντων Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἡ πατριαρχικὴ ἐξουσία περιορίζεται διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς

ἐξελίξει εὐρισκομένου συστήματος τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν*, με διακύβευμα τὴν νομὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς κοινοτικῆς ἐξουσίας εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ροῦμ μιλέτ.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ γνήσιος ἐκπρόσωπος τοῦ Γεροντισμοῦ Χαλκηδόνος Γερμανός, ἔχων ἀρραγῆ ἐρείσματα ἐντὸς τῆς Ἐπαρχίας του μόνον εἰς τὴν, πλὴν τῆς Χάλκης, περιοχὴν τῶν Πριγκηποννήσων, με τὸν αὐταρχικὸν χαρακτήρα καὶ τὸν ἀπολυταρχικὸν τρόπον περὶ συγκεντρωτικῆς διακυβερνήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὰ κοινοτικὰ ζητήματα, ἐνεφανίζετο ὡς μὴ δυνάμενος νὰ συμβαδίσῃ πρὸς τὰς ἐξελίξεις τῶν καιρῶν του, ποὺ ἀπαιτοῦσαν ἐν διοικητικὸν μοντέλον πλέον διηρυμένης συμπεριληπτικῆς προσβάσεως τῶν λαϊκῶν δυνάμεων εἰς τὴν κοινοτικὴν διοίκησιν χωρὶς διαχωριστικὰς τάσεις ἀποκλεισμοῦ. Δὲν εἶναι ἄλλως τε τυχαῖον ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν οἱ φίλα κείμενοι τῷ Χαλκηδόνος Γερμανῷ ἀκόλουθοί του συντεταγμένως ἐθεώρουν ὡς μόνον ἀρμόδιον πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος ὄργανον τὸ συνοδικὸν σῶμα, τὴν Πατριαρχικὴν δηλονότι Σύνοδον, οἱ ἀντιφρονοῦντες ἐνιστάμενοι προσέβλεπον εἰς τὴν ὑπέρβασιν τῆς ἀποκλειστικότητος τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς διὰ τῆς προσφυγῆς εἰς τὸ ἕτερον διοικητικὸν σῶμα, τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον, ἀποσκοποῦντες εἰς τὴν στήριξιν τῶν αἰτημάτων των ἀπὸ μέρους τῶν λαϊκῶν μελῶν του πρὸς ἐπιβολὴν μεταρρυθμιστικῶν περὶ τῶν κοινοτικῶν πραγμάτων ἰδεῶν, ποὺ κατ' οὐσίαν ἰσοῦντο πρὸς τὴν τήρησιν τῶν ὑπὸ τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν* προβλεπομένων καὶ διὰ τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Χαλκηδόνος.

Τὸ Μητροπολιτικὸν Ζήτημα τῆς Χαλκηδόνος ἀποτελεῖ ἐν ἀκόμῃ κεφάλαιον εἰς τὴν μακρὰν διένεξιν μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Γεροντισμοῦ καὶ τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ Ἰωακειμισμού καὶ ἀποτυποῖ γλαφυρῶς τὴν δυσκολίαν τοῦ πλέον προβεβλημένου ἐκπροσώπου τῆς ἀντιιωκειμικῆς μερίδος, τοῦ Γερμανοῦ Καβακοπούλου, νὰ ἀφουγκρασθῇ καὶ νὰ ἐν-

θέσεως τῶν Γερόντων Ἀρχιερέων, τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων ἀποκλειομένων ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς κοινοτικῆς διοικήσεως. Πρόκειται δι' ἐν ἀριστοκρατικὸν διοικητικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν* θὰ παραχωρήσει τὴν θέσιν τοῦ εἰς ἐν πλέον δημοκρατικὸν σύστημα διοικήσεως, κατὰ τὸ ὁποῖον πάντες οἱ ἐν ἐνεργείᾳ Ἱεράρχαι τοῦ Θρόνου μετέχουν περιοδικῶς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν καὶ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον ἐνισχύει τὴν θέσιν του, ἀποκτῶν διὰ τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου οὐσιαστικὰς ἀρμοδιότητας εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν. Βλ. Ἄν. Νανάκης, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο...*, ὅ.π., σσ. 283-347.

στερνισθῆ τὴν νέαν πραγματικότητα τῶν μεταρρυθμίσεων εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ὀρθοδόξου Γένους ποῦ «βοήθησε στὴν κοινωνικὴ διαφοροποίηση τῶν κοινοτήτων καὶ στὴν χειραφέτηση νέων δυνάμεων ποῦ διεκδικοῦσαν, μὲ αὐτοπεποίθηση, πρόσβαση καὶ οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ στὴ διοικητικὴ δομὴ τῆς κοινότητος»¹⁴⁹, χωρὶς νὰ ἐκλείπουν ἀντιπαραθέσεις, ἀντεγκλήσεις, διενέξεις καὶ διαξιφισμοὶ μεταξὺ τῶν κατεχόντων θέσεις εὐθύνης εἰς τὴν κοινοτικὴν διοίκησιν καὶ ἐκείνων ποῦ τὰς διεξεδίκουν, οὔτε νὰ ἀπουσιάζουν αἱ κοινοτικαὶ διενέξεις καθὼς αἱ δυνάμεις τῆς συντηρήσεως, ἀφοσιωμένοι εἰς τὸν Γεροντισμὸν, ποῦ ἀπετέλει τὴν ἐκκλησιαστικὴν πεφωτισμένην δεσποτείαν, δυσκολεύοντο νὰ συνεργασθοῦν μὲ τὰς νεοαναπτυσσομένας κοινωνικὰς καὶ ἀστικάς δυνάμεις (λογάδες, ἔμποροι, πραγματευτάδες, καραβοκύρηδες, συντεχνίαι, συνάφια) ἐντὸς τοῦ ὀρθοδόξου μιλέτ.

Ὁ Γερμανὸς Καβακόπουλος κατὰ τραγικὴν εἰρωνείαν ἐβίωσε τὴν δημοσίαν καὶ δὴ ἐπ' ἐκκλησίας ἀποκήρυξιν τοῦ δῖς. Τὰ ὅσα διεδραματίσθησαν ἐν τοῖς Ναοῖς τῆς Ἁγίας Εὐφημίας καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος Χαλκηδόνος κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1910 καὶ ἀπετέλεσαν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐκεῖσε Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος θὰ ἀποτελέσουν προοίμιον καὶ προανάκρουσμα τῶν ὅσων θὰ ζήσῃ οὐκ ἔτη ἀργότερα, κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θείαν Λειτουργίαν τῆς 5ης Ὀκτωβρίου 1918, ὅτε πλέον ὡς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης θὰ δοκιμάσῃ ἐκ νέου τὸ πικρὸν ποτήριον ἐνὸς ἀκόμη ἐπαναστατικοῦ, τὴν φορὰν ταύτην ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Φαναρίου, ἀποδοκιμαστικοῦ κινήματος, ἀποβλέποντος εἰς τὴν ἐξαναγκαστικὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Γερμανοῦ ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὅπερ καὶ ἐπετεύχθη διὰ τῆς ἀπὸ 12ης Ὀκτωβρίου 1918 παραιτήσεώς του, ἐν τῇ ὁποίᾳ μεταξὺ ἄλλων σημειοῦνται καὶ τὰ ἑξῆς: «Ὅπως λοιπὸν προληφθῆ τὸ ἐπαπειλούμενον μέγα κακόν, ἰδοὺ ἡμεῖς, θῦμα γινόμενοι πρὸς σωτηρίαν, παραδίδομεν ἡμᾶς αὐτούς, κατὰ τὸ Γραφικόν 'συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ Λαοῦ'. Ἐπιρρίπτοντες δὲ τὴν εὐθύνην τοῖς πρωτουργοῖς, παραιτούμεθα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἀποχωροῦμεν. Ἐπὶ τούτοις εὐλογοῦντες πάντας ἀπὸ καρδίας, διατελοῦμεν, Ἐν Χαλκηδόνι τῇ 12ῃ

149. Ἄν. Νανάκης, *Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Νεώτερα Ἱστορικὰ Β'...*, ὁ.π., σ. 85.

Ἰουλίου 1918' † Ὁ πρ. Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς ἐν Χριστῷ εὐχέτης»¹⁵⁰.

SUMMARY

The Metropolitan Question of Chalcedon (March-June 1910):
Later Survivals of *Gerontismos*
at the beginning of the 20th century

By H.E. Theodoros (Meimaris)
Metropolitan of Seleucia, *Professor*
Patriarchal Ecclesiastical Academy of Crete

Toward the end of Joachim III, the Magnificent's second patriarchal tenure (1901-1912), a significant issue emerged within the distinguished Eparchy of Chalcedon, a senior seat of the Ecumenical Throne. The matter strained the relationship between the Metropolitan of Chalcedon, Germanos Kavakopoulos, and a portion of his flock, prompting a pastoral intervention by the Mother Church aiming at restoring the ecclesiastical order and healing the ensuing discord. In addressing the so-called Metropolitan Question of Chalcedon, Patriarch Joachim III adopted an institutional and moderate posture, deliberately eschewing personal bias in adjudicating the case of his chief adversary, Metropolitan Germanos of Chalcedon – a prominent figure of the anti-Joachimist fraction. His stance ultimately contributed to the acquittal of Metropolitan Germanos. From the perspective of the Ottoman authorities, the Chalcedon affair was framed as an internal political dispute within the Rum Millet. This interpretive lens, however, was firmly rejected by the ecclesiastical leadership and hierarchy of the Ecumenical Patriarchate, which refused to recognize the issue as partisan in nature.

150. Δ. Μαυρόπουλος, *Πατριαρχικαὶ σελίδες...*, ὅ.π., σ. 96.

It is evident that Metropolitan Germanos, a genuine representative of *Gerontismos* (Elderism), maintained firm support within his Eparchy only in the Princes' Islands, with the exception of Halki. His autocratic temperament and centralizing approach to the governance of communal affairs rendered him increasingly incompatible with the evolving sociopolitical climate of the period, which demanded a more participatory and inclusive administrative model, with broader lay involvement and without exclusionary or divisive tendencies. The Metropolitan Question of Chalcedon (March-June 1910) represents yet another chapter in the debate between the adherents of *Gerontismos* and the proponents of *Ioa-keimismos* (Joachimism).